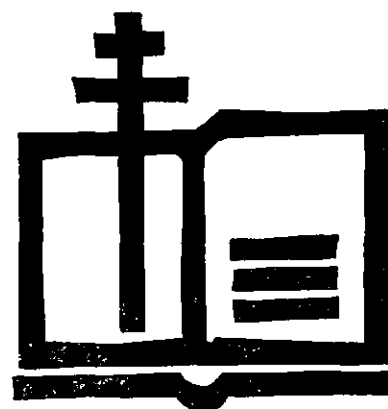

Z OBSAHU:

- Liturgický kalendár na júl
- V cykle Svetlá vlasti predstavujeme spolupracovníkov sv. solúnskych bratov sv. Klementa a Gorazda
- Časovými duchovnými úvahami do tohto čísla prispeli: J. Tima, J. Krlička, dr. E. Korba, A. Leukanič, M. Ďurkán, L. Slovinský, J. Erby, J. Švermovský, M. Potocký, P. Paľo, B. Demko, J. Kopec a i.
- V pravidelnej reportáži Z dejín našich farností nám o. V. Skorodenský predstavuje pútavú históriu košickej farnosti
- Dr. J. Mastiliak spomína 150. výročie bl. smrti sv. Klementa M. Hofbauera
- Tretie pokračovanie reportu Š. M. Raslavického o Jánovi XXIII. a sochárovi Manzù
- Správy zo života Cirkvi vo svete a u nás
- Rubriky: Liturgický život, Ekumenizmus, Naša mladá, Knihy a Kult. rozhľady.

51000

5. júla 7. NEDEĽA PO SV. DUCHU. (Rim 15, 1–7; Mt 9,27–35; Hl. 6). Súčasne spomíname v našej vlasti slovanských vierozvestov sv. Cyrila a Metoda. Tento deň je pamätným dňom ČSSR.

12. júla 8. NEDEĽA PO SV. DUCHU. (1 Kor 1, 10–18; Mt 14, 14–22; Hl. 7). Táto nedeľa je nazývaná aj nedeľou Otcov prvých šiestich cirkevných snemov. Nebude škodiť, keď si ich pripomenieme: 1. nicejský (r. 325); 2. I. carhradský (r. 381); 3. efezský (r. 431); 4. chalcedonský (r. 451); 5. II. carhradský (r. 553); 6. III. carhradský (r. 680).

19. júla 9. NEDEĽA PO SV. DUCHU. (1 Kor 3, 9–17; Mt 14, 22–34; Hl. 8). Výňatok z Matúšovho evanjelia nám líči Spasiteľovo stretnutie s apoštolmi, medzi ktorými bol aj Peter. Pán ho pozýva k sebe. Peter sa nsmelo pokúša vstúpiť do vody, ale keď sa začne topiť, volá: Pane, zachráň ma! Tu Ježiš vystrel ruku, uchopil ho a povedal mu: „Ty maloverný, prečože si pochyboval?“ Keď vstúpil do lodičky, ustál vietor a všetci v lodičke vyznali: „Naazaj, Syn Boží si!“ Spasiteľova výčitka Petrovi o jeho malovernosti je i pre nás vážnou a povzbudzujúcou pripomienkou toho, aby sme vo svojej viere boli silní, pevní.

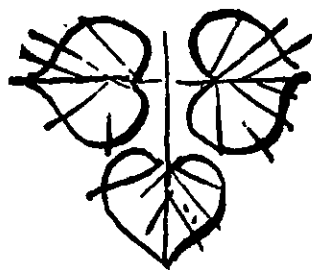
20. júla SV. ELIÁŠA, proroka. (Jak 5, 10–20; Lk 4, 22–30)

22. júla SV. MARIA MAGDALÉNA, myronosička a kajúcnica.

25. júla SV. ANNY, matky našej P. Bohorodičky P. Marie.

26. júla 10. NEDEĽA PO SV. DUCHU. (1 Kor 4, 9–16; Mt 17, 14–22; Hl. 1). Znovu sa stretávame s ďalším úryvkom z 1. listu apoštola národov ku Korintským. Záver dnešného výňatku je pre každého kresťana vážnou životnou smernicou. Tak ako vyzýval korintských kresťanov, vyzýva aj nás: „...buďte mojimi nasledovateľmi ako ja som Kristovým!“

A. K.

Obrázok na titulnej strane zachycuje pohľad na priečelie košického gr.-kat. farského chrámu Narodenia P. Márie a je ilustračným úvodom k nášmu pravidelnému cyklu: Z dejín našich farností. V dnešnom čísle statou dekana o. Viktora Skoro-denského zoznamujeme vás s bohatou a zaujímavou históriou košickej farnosti.

Dávna tradícia hovorí, že apoštoli sv. Peter a sv. Pavol umreli v ten istý deň v Ríme za prenasledovania kresťanov, ktoré viedol cisár Nero. Preto Cirkev slávi spoločne ich pamiatku.

Vo Východnej Cirkvi je to veľký sviatok, na ktorý sa veriaci pripravujú aj pôstom. Prví kresťania slávili tento sviatok hneď po smrti sv. apoštolov Petra a Pavla, ale v celej Cirkvi sa rozšíril až v 6. storočí.

V Matúšovom evanjeliu (16, 18 a nasl.) nachádzame známy výrok a poverenie Spasiteľa, ktoré dáva Petrovi: „Ty si Peter (t. j. skala) a na tejto skale vystavím svoju Cirkev. „Tieto slová vydávajú jasné svedectvo o primáte Petra i jeho nástupcov. „Kde je Peter, tam je i Cirkev,“ — povedal sv. Augustín.

Sv. apoštol Pavol, ktorého nazývame apoštolom národov bol najprv nepriateľom Kristovým, lebo ho nepoznal. Po svojom obrátení stal sa najagilnejším šíriteľom Evanjelia. Napísal 14 listov rôznym cirkvám. Za vieru v Krista stáli mu hlavu, lebo bol rímskym občanom a zákon zakazoval ukrižovať rímskych občanov.

J. Tima

SVETLÁ VLASTI

VII. Spolupracovníci sv. solúnskych bratov

Tohtoročné ukončenie cyrilského roku viery spolu s 1100. výročím Metodovho arcibiskupstva pripomína nám zabúdanú povinnosť spomenúť aj tých, ktorí spolu so sv. solúnskymi bratmi bezprostredne spolupracovali a pokračovali v ich veľkom diele. Na tento nesplatený dlh vďačnosti výstižne upozornil v Katol. novinách najd. ordinár nitriansky dr. J. Pasztor (KN, 8. II, 1970, str. 1 a 3) v úvodnom článku Oslavujeme hviezdy jasné. V spomenutom príspevku okrem iného napísal: „Rozbor činnosti sv. bratov pripomenul nám však aj to, akí nevšimaví sme boli voči tým, ktorí boli ich bezprostrednými pomocníkmi a majú veľkú zásluhu na tom, že činnosť sv. Cyrila a Metoda zapustila také hlboké korene v našom ľude.“

Ide o týchto piatich najznámejších žiakov-spolupracovníkov našich sv. vierozvestov: Klementa ochridského, Gorazda, Nauma, Savu a Angelára. Pre nás najvýznamnejší sú prví dvaja.

Sv. Gorazd podľa tradície pochádzal z osady Gorázd (Garažd) pri obci Sládeckovce. I. Vondruška, známy český hagiograf ho považuje za rodeného Moravana a píše vo svojom 5-zväzkovom diele Životopisy svätých (Praha 1921, diel II., str. 208) o ňom, že ovládal okrem rodného jazyka aj gréčtinu a latinčinu. Sv. Metod bol designovaný za jeho nástupcu, ale na zákrok nitrianskeho biskupa Wichinga k tomu nedošlo. V uvedenom spise ďalej uvádza, že Gorazd bol nútený odísť do vyhnanstva. Útočisko našiel v Bulharsku, kde ho cár Boris veľmi vľudne prijal.

Podľa niektorých historikov Gorazd neodíšiel na juh, ale zostal v rodnej krajine. Domnievajú sa, že keď r. 899 pápež Ján IX. vyslal troch biskupov na Veľkú Moravu, aby vysvätili štyroch biskupov, bol medzi nimi i sv. Gorazd. Po páde Veľkej Moravy sa vraj utiahol na sever do Poľska, kde okolo r. 900 zomrel. Známa slovanská „Panonská legenda“ je pripisovaná Gorazdovi. Jeho pamiatka sa svätí 17. júla.

Sv. Klement achridský (Poznámka: nie je totožný so sv. Klementom pápežom, ktorého pozostatky objavili a do Ríma priniesli sv. Cyril a Metod) bol tiež žiakom sv. bratov a blízkym spolupracovníkom sv. Metoda. Ich dielo a učenie spolu so sv. Gorazdom húževnate bránili.

O živote a pôsobení sv. Klementa nás veľmi dobre informuje „Bulharská legenda“, alebo tzv. „Život Klementov“. Kňazskú vysviacku prijal za pobytu sv. Cyrila a Metoda v Ríme. Po Metodovej smrti a po rôznych útrapách bol s ostatnými pokračovateľmi v diele cyrilometodejskom z Veľkej Moravy vyhnaný. S Naumom a Angelárom odišiel r. 855 do Bulharska, kde úspešne pokračujú v pozeňnanom apoštoláte. Sv. Klement stal sa biskupom v macedonskom meste Velicii. Umrel 27. júla 916 a pochovali ho v ochridskom kláštore, ktorý sám založil.

Macedonský pravoslávny metropolita Dositej v čase zasadania II. vatikánskeho koncilu poslal do Večného mesta časť jeho pozostatkov. Z týchto dostala malú relikviu aj biskupská katedrála v Nitre. Dr. J. Pasztor v spomínanom oslavnom článku zvyrazňuje profil osobnosti sv. Klementa týmito slovami: „bol významnou osobnosťou svojej doby. V ňom sa vysoká vzdelanosť, mravčia usilovnosť, básnický, spisovateľský, hudobný, staviteľský talent spájal s apoštolskou horlivosťou, skromnosťou a pokorou.“

Náš popredný slávista prof. dr. J. Stanislav vydal v Bratislave r. 1950 preklad Života Klementovho s veľmi cenným rozborom bulharskej legendy pod názvom „Osudy Cyrila a Metoda a jeho učeníkov v Živote Klementovom.“

Žiarivý odkaz diela sv. bratov, pokračujúci v práci ich žiakov a spolupracovníkov, zaväzuje nielen k vďačnej spomienke, ale i k úprimnej úcte. Mala by dostať svoj zreteľne dôstojný výraz jednako v cirkevnom kalendári i vo vedomí nášho veriaceho ľudu a mala by byť zdôrazňovaná nielen pri veľkých, vyše tisícročných výročiach, ale každoročne. Dúfajme, že naša prítomnosť i budúcnosť napravi nevšímavosťou a zábudlivosťou poznamenanú minulosť!

Latour d'Auvergne, francúzsky stotník padol 27. júna 1800 v boji pri Neuburgu. Veľá vojakov padlo v tejto bitke a predsa naň jeho národ nezabudol. Dôvod tejto zvláštnej úcty je v jeho statočnosti. Bol už vo výslužbe, keď vypukla vojna a dobrovoľne sa prihlásil ako náhradník za priateľovho syna. Keď v boji padol, vyňali jeho srdce, zabalzovali, vložili do zlatého futrálu a odovzdali zástavníkovi pluku. Pri večernom raporte, keď sa pravidelne čítava menoslov vojakov jednotky, vždy čítali aj meno padnutosieho Latour d'Auvergne, i keď jeho miesto ostávalo prázdne, nastúpená jednotka pri vyslovení jeho mena zvolala: „Zomrel, ale jeho srdce žije medzi nami!“

Obdobne i my môžeme toto povedať o Srdci nášho Božského Spasiteľa. Žije stále medzi nami v našich chrámoch, na našich oltároch. Ide však o to, aby sme si uvedomili jeho prítomnosť v našich srdciach. Prvopiatkové pobožnosti sú vhodnou príležitosťou k tomu, aby sme vzdali hold Božskému Srdcu Ježišovmu. Jeho uctievaním si vďačne pripomínáme všetky dobrodenia, ktoré z Kristovho Srdca vyšli, na kríži vyvrcholili a v Eucharistii sa nám ustavične rozdeľujú. Účelom tejto úcty má byť vďačná pamiatka a vďačné opätovanie lásky Kristovi. Hlas Jeho Srdca i dnes k nám všetkým hovorí rovnakou rečou. „Poďte ku mne všetci... a ja vás osviežim! Učte sa odo mňa, lebo ja som tichý a pokorný srdcom.“

Ako odpovieme na toto volanie?

Prosme Ho, vytrvale a zbožne, aby sám tichý a pokorný srdcom formoval i naše srdcia podľa Srdca svojho.

o. Ján Krička

VEČNÝ ZDROJ NAJČISTEJŠEJ LÁSKY

„... zostáva navždy priateľom tých, ktorých kedysi prijal u svojho stolu. A ty? Ty ho znáš? Tak sa pýta Peter svojej snúbenky Lucie v rovnomennej poviedke R. Rollanda. A dievča odpovedá: „Veľmi veľmi málo. Nikdy mi o ňom nikto nerozprával. Ale milujem ho, hoci ho nepoznám. Lebo viem, že aj on miloval...“ Prostá ľudská láska mladých hrdinov hodnotí spisovateľovým pohľadom nadľudskú lásku Toho, ktorý nielen „tiež miloval“, ale miloval najviac a všetkých.

Citované úvodné otázky, i keď sú vzaté z oblasti spisovateľskej fantázie, nestoja mimo náš život. Hoci svojim literárnym vznikom časové spadajú do obdobia prvej svetovej vojny (vtedy spomenutá novela vznikla) nie sú nečasové pre našu prítomnosť, ktorá sa iba rýchlym obchvatom jedného štvrtstoročia vzdialila od konca druhej svetovej vojny.

Známe onoho „priateľa tých, ktorých kedysi prijal u svojho stolu?“ Aj keď súhlasne prisvedčíme, náš súhlas vyvolá ďalšie otázky: milujeme Ho? Sme hodní jeho najčistejšej lásky?

Nezabúdajme na pravdivosť známeho Mussetovho výroku, že „lásku smú prijímať iba tí, ktorí ju vedia aj dať.“ V akých polohách sa odráža naša láska k Nemu a k všetkým tým, ktorých nám prikázal milovať ako sebe samých? Nezmenilo sa niečo v štruktúre tohto najvyššieho prikázania, keď okolo nás toľko iných záväzkov sa zmenilo i v životnej praxi samotnej Cirkvi? Nie! Tento prikaz zostal, nezmenil sa ako sa nezmenil a nemení Kristus.

Kristus dnes je taký, aký bol včera a aký bude zajtra. Nič neubudlo z jeho žiarivého betlehemského úsmevu ani z trpkéj golgotskej bolesti. V otvorených dejinách dvoch tisícročí mohli by sme Mu vypočítat veľké udalosti, rad križiackych vojen, stavby nádherných katedrál, historicky i umelecky vzácnych oltárov, sôch a obrazov, siahodlhé traktáty teologických spisov, kde všade sa obhajovala Jeho pravda a učenie. Obhajovala. Častokrát iba obhajovala a často upevňovala spôsobom, ktorý diktovala doba. Keďkoľvek v tomto úsilí nechýbalo vykoľajenie z podstaty práve tohto najvyššieho prikazu.

Iste je to radosť a uchvacujúci pohľad na žiarivé pamätníky kresťanského stavebníctva, umenia a kultúry. Čas týchto gigantických katedrálnych stavieb pomínul a Kristus prichádza k nám znova a znova žiada náš hold, našu úctu a lásku. Po vyčerpaných možnostiach prichádza na rad výstavba pomníka našej oddanosti k Nemu v prostej a skromnej forme povetivého kresťanského života. Najviac prístupná a najviac žiaduca.

V našej dobe padli a padajú putá nerovnosti, rozdielov i vzájomného ľudského vykorisťovania. Toto dnes necítiť a nevidieť, znamená byť nevšímavým, necitlivým aj zaslepeným. Tým je Kristus veľmi blízky dnešku, ale naše kresťanstvo nie je blízke Kristovi. Nechceme pochopiť, že hľadaním a čakaním na Krista sami Ho odstraňujeme zo svojho vnútra, zo svojich duší. V tom je ten nebezpečný odklon mnohých dnešných kresťanov, ktorý nespočíva v tom, že chcú byť dnešnými, ale ako to výrazne povedal K. Rahner, že chcú byť iba dnešnými a ničím iným. V týchto polohách však tkvie aj naša obrodná úloha ako jediný prostriedok, ktorý je kresťanstvu neod cudziteľný: Žiť a nie iba dýchať. Istá a nie iba čakať. Poznať a nie hľadať. Milovať a nie iba hovoriť o láske! Horizonty šťastných zajtrajškov hraničia iba s dneškom a našou prácou. Pridu na svet zajtra, ale rodia sa už dnes. Kristus je našou nádejou na večnosť, ale vierou v dnešku a medzitým niet iného spojiva než láska, ktorej nás učil a ktorú neprikázal iba hlásať, ale predovšetkým zachovávať!

Dr. Emil Korba

Výzva do svedomia ľudstva

Strašná je núdza v málovyvinutých krajinách a priamo alarmujúca je bezstarostnosť rozvinutých krajín, ktoré nerobia všetko, aby zachránili svojich trpiacich bratov. Následkom nedostatočnej lásky sa denne zväčšuje priepasť medzi privilegovanými a klamanými. Týmto sa svet vystavuje veľkému nebezpečenstvu. Aj kresťan musí cítiť plnú zodpovednosť, ktorú nesie spolu so všetkými ľuďmi, lebo Boh mu rozkázal milovať druhých ako seba.

Tieto riadky vychádzajú zo slov a myšlienok abbé Pierra (plným menom: H. — A. Grouès Pierre). Časť jeho myšlienok a doterajšiu činnosť opisuje kniha „Handrari z Emauz“, o ktorej stručne nás v tomto čísle informuje rubrika: Kniha. Vieme, že v tomto čase dve tretiny ľudstva trpia podvýživou, že milióny ľudí nemajú žiadne bývanie, žiadne vzdelanie... Ak neurobíme všetko, aby sme im pomohli a zachránili ich, odsúdi nás ľudská bieda. „Čo si to urobil?“ — znova sa pýta Boh aj nás. „Hlas krvi tvojho brata hlasno volá ku mne zo zeme.“ (Gen. 4, 10).

Pri nepriateľskom vpáde mobilizuje štát svoje hospodárske a ľudské sily, aby zachránil národ. Keď pri pohľade na biedu vyhláseného nepriateľa dvoch tretín ľudstva, nezmobilizuje tá silnejšia tretina všetky svoje sily hospodárske a ľudské, — zahynie. Správne hovorí abbé Pierre: „Vo všetkých dobách a za všetkých okolností je oprávnená len jedna vojna, a to vojna proti biede.“ Ak sa len mála zriekneme, zachránime mnohých. Bezstarostnosť dobre situovaných štátov a národov je strašná. Vynakladajú milióny na to, aby zachraňovali stratených ľudí na nejakom horskom vrchole, alebo jedného stroskotanca, zatiaľ v tom istom čase nechávajú zomierať od hladu milióny iných, ktorých by mohla zachrániť hrst ryže. Vážne to pripomína abbé Pierre, keď hovorí: „Človek bude len vtedy zachránený, keď sám sa stane záchrancom.“ Nestačí povedať: tento týždeň som svojím blíznym neurobil nič zlé, preto ich milujem a všetko je v poriadku. Boh neprikázal iba „nerobiť bližnému nič zlé“, ale „milovať ho ako seba samého“. To nie je rada z evanjelia. To je rozkaz! A rozkaz najvyšší!

Vedieť, že v niektorých krajinách ešte ľudia zomierajú od hladu, že žijú v chatrčiach a nemajú iné prístrešie, že nemajú prácu, nedostávajú ani hladovú mzdu, že sú otrokmi pracovných vykorisťovateľských podmienok, že sú takí, ktorí nevedia ani čítať ani písať, že mnohých ničia epidémie — toto všetko vedieť a nič neurobiť znamená spečatiť si u Boha vlastné odsúdenie.

A. LEUKANIC

Volanie doby

Boh nás poslal na svet v tomto storočí — v 20. storočí! Nad prázdnu kolísku, do ktorej nás mali uložiť, visela Edisonova žiarovka. Keď sme sa konečne objavili medzi živými, vítala nás hudba Marconiho rádia. Bývame na 10. poschodí a do práce dochádzame autom, trolejbusom..., ktoré stupňujú svoju rýchlosť až do nemožnosti. Technický pokrok súčasnosti je vysoký. Ale zdá sa, žiaľ Bohu, že naša technická výška nie je dost primeraná našej mravnej a duchovnej výške.

Zjavujú sa vynálezcovia a za nimi idú husté rady zlepšovateľov, len v duchovno-mravnej oblasti je ich prekvapujúco málo...! A predsa, čo je na svete dôležitejšie ako toto?! „Veď čože osoží človekovi, keby aj celý svet získal, ale dušu svojej by uškodil?“ (Mt 16, 26).

Boh ťa poslal do 20. storočia a vyzbrojil ťa potrebnými vlastnosťami... Pozeráš sa vôkol a čakáš, kým niekto začne. To je chyba!

Ak niekto v tvojom okolí nezačína, to je dôvod, aby si začal ty! Staň sa novátorom, zlepšovateľom v duchovno-obrodnej oblasti!

Zaumieň si robiť ľudí lepšími a začni hneď u seba. To potrebuje naše storočie. Takých nás chce mať Boh.

Založené ruky a nečinné pozerať sa na svet, spoliehanie sa na iného a odkladanie s prácou na zajtrajšok, to je náš hriech proti Božej sláve a proti nášmu spoločnému šťastiu. Toho sa dnes musíme všetci chrániť!

MIKULAS DURKAN

S najhlbšou úctou

Mnohí veriaci nectia a neoceňujú si svätú omšu ako sa patrí a nestarajú sa o jej zužitkovanie pre svoje potreby.

Uvedomme si prítomnosť Pána Boha, priblížme si ho, aby sme bezprostredne žili s ním a v ňom. Pomyslíme si, čo vytrpel za nás Spasiteľ. Svojím životom na zemi dal nám príklad, ukázal nám ako máme žiť. A na križi vykonal krvavú obeť, aby nás vykúpil od hriechu.

Na sv. omši má byť prítomná aj duša, nielen telo; máme brať činnú účasť na liturgii a vedno sa modliť s kňazom. Sv. Otec Pius X. upozorňuje: „Nie cez omšu sa modlí, ale omšu sa treba modliť.“ SSV v CN vydal Liturgiu v takom množstve, že každý si ju môže zakúpiť a podľa nej sledovať posvätný úkon.

Medzi návštevníkmi veľa je takých veriacich, čo sa modlia ruženec. A či si uvedomujú, čo sa deje na oltári? Sv. ruženec je milá a chvátyhodná modlitba. Hromadne sa ho modlíme v máji a októbri. Má sa odbavovať pred omšou alebo po nej. Ako môžem byť účastný toho veľkého bohatstva a preveľkej milosti, čo vyvierá zo sv. liturgie, keď moja myseľ je inde? Nesleduje beh

sv. omše. Pokračujme s kňazom a určite odnesieme si domov viac z tej studnice bohatstva.

Sú aj modlitby prispôbené určitým častiam liturgie. Aj tie prinútiť myseľ pokračovať s obetujúcim.

A ešte držanie tela. Aké je to trápne, keď človek vidí v neprepĺnenom kostole stáť alebo sedieť niektorých aj počas premeny alebo pozdvihovania. Či hlas zvončeka je iba pre ozdobu a vonkajší efekt? Veď nás upozorňuje, že sa deje vážna vec na oltári.

Sú to samozrejme maličkosti, ale Kristus Pán si zašluhuje našu najhlbšou úctu!

J. ERBY

V DUCHU EVANJELIA

Kresťanstvo sa šíri po svete už skoro dvetisíc rokov.

Predsa však aj po dvetisíc rokoch málo chápeme plný význam evanjelia. Osvojili sme si vonkajšie formy, zvyky, ale väčšinou sú nám vzdialené myšlienky, podstata Kristovho poslania — Láska. Málo rozlišujeme medzi formou a podstatou. Sme akosi príliš zatvrdlí na prijatie radostnej zvesti v úplnosti, v celku.

A. P. Čechov vo svojej poviedke „Môj život“, takto sa vyjadruje ústami hlavnej postavy o obyvateľoch jedného provinčného mesta: „...nemohol som pochopiť, čomu žije týchto šesťdesiat tisíc obyvateľov, načo čítajú evanjelium, načo sa modlia, načo čítajú knihy a časopisy. Aký úžitok im prinieslo to všetko, čo sa dosiaľ písalo a vravelo, ak je v nich ustavične ten istý primitivizmus, aký bol pred sto, pred tristo rokmi? Podnikateľ — tesár — celý svoj život stavia v meste domy a predsa až do samej smrti miesto „galéria“ hovoril „galdéria“, a tak aj týchto šesťdesiat tisíc obyvateľov cez celé pokolenie čítalo a počúvalo o pravde, o milosrdnosti a predsa až do samej smrti luhajú od rána do večera, trápia sa navzájom...“

Áno, aj my sme často v podobnej situácii. Nezamyšľame sa hlbšie nad pravdami nášho náboženstva, aby sme snád neprišli na niečo, čo by nás vyrušilo z nášho pohodlného, sebeckého života a nútilo nás, aby sme sa premáhali, obetovali.

Preta, keď sa zúčastňujeme na náboženských úkonoch, zamýšľajme sa nad ich podstatou a hĺbkou. Keď počúvame slovo Božie, primime ho do svojej duše a ďalej rozvíjajme a uplatňujeme toto slovo v našom každodennom živote.

L. Slovinský

V rubrike EKUMENIZMUS posledného čísla Slova v prvom odstavci v 11. riadku zdola má byť Veľké bratstvo a v druhom odstavci v 15. riadku zhora má byť v klíme, nie v klíne.

Záber z časti Sv. liturgie na našom obrázku zachycuje predloženie sv. darov. Kňaz prenáša sv. dary zo žertveníka (obetného bočného oltára) na oltár hlavný k uskutočneniu nekrvavej obety Nového zákona. Tento akt sa nazýva Veľkým vchodom.

Aké bohoslužobné predmety vidíme na tomto zábere? Predovšetkým je to kalich (čása), biely plátnený ručník zv. lention a na ňom malé prikrývadlo s diskosom, na ktorom sú rozložené častice s baránkom, čiže ahncom. Na diskosi je položená hviezda. Jeden z diakonov drží tzv. vozduch, väčšie prikrývadlo. Druhý diakon drží kadidlo.

Symbolika týchto sakrálnych predmetov je táto: Diskos pripomína jasle, baránok-ahnec na ňom z prosfory (nekvaseného chleba) pripomína Narodenie Krista z Prečistej Panny Marie. Hviezda znamená hviezdu troch kráľov. Prikrývadlá — plienky malého Ježiška.

V. Sk.

„Skrze štedrosť jednorodného Syna tvojho, s ktorým si velebený s pre-svätým i dobrotivým a životodárnym tvojim Duchom, teraz i vždycky i na veky vekov.“

„Stojme dobre, stojme s bážňou a hľadme svätú obeť v pokoji prinášať.“

(Z kňazských prosieb po Veľkom vchode)

OBETA NAJSVATEJŠIA

Pozemský život Krista bol ustavičnou obeťou, ktorá začala už pri jeho vtelení. Ako druhá Božská osoba berie na seba podobu služobníka. Zrieka sa všetkých pozemských statkov, veď nemal ani kde by hlavu sklonil. Vzdal sa aj božskej cti, keď mlčky trpel posmech a potupu. Dal sa postaviť na úroveň vrahov, keď na križi obetoval svoj život. Od svojho vtelenia až po posledné slová na križi: „Dokonané je!“ ustavične sa za nás obetoval.

Pretože veriaci budúci pokolenia nemohli byť prítomní pri križovej obete Kristovej, postaral sa Spasiteľ o to, aby mohli byť účastní pri jej obnovení a získavali tie isté zásluhy, ako keby boli stáli u križa. K obnoveniu križovej obete a privlastneniu jej zásluh jednotlivým ľuďom budúci vekov ustanovil nekrvavú obeť pri poslednej večeri, keď premenil chlieb na svoje telo a víno na svoju krv a dal apoštolom moc, aby toto premenené telo a premenú krv nielen požívali, ale činili to, čo činil On.

Táto krvavá raz vykonaná obeť na križi sa spritomňuje nekrvavým spôsobom pri svätej službe.

Telo a krv Krista pod spôsobmi chleba a vína nazývame Eucharistiou, Najsvätejšou Sviatosťou Oltárnou, Božím Telom. Viditeľné znaky znázorňujú neviditeľnú milosť. Chlieb, pripravený zo zomletých pšeničných zŕn a vody, pečený na ohni, znázorňuje Kristovo Telo, ktoré toľko za nás trpelo.

Nekvasený chlieb pripomína čisťotu Tela Kristovho, víno vyprešované z viniča Kristovu Krv. Voda, priliata do vína, pripomína úzke spojenie Kristovho Božstva s človečenstvom.

Prítomnosť Tela a Krvi Spasiteľovej pod spôsobom chleba a vína je tajomstvo viery. Je to aj skúška našej viery: Či viac veríme Kristovým slovám, alebo svojim zmyslom. Keby sme totiž videli spôsob Tela a Krvi Pánovej a len potom uverili, ako sv. Tomáš, zmenšila by sa naša zásluha. Blahoslavení, ktorí nevideli a uverili — platí aj pre nás.

Kresťania vždy verili, že pod spôsobom chleba a vína po premene sú prítomné Telo a Krv Kristova. Kristus sám seba nosil v rukách svojich, keď učeníkom podával svoje Telo, — učí nás sv. Augustín. Koľkokrát skloníme hlavu pred Eucharistiou, nezabudnime vysloviť aspoň slová záverečného poďakovania zo sv. liturgie: „Da ispolčitsja... nech sa naplnia ústa naše chválou Tvojou, Pane, aby sme ospevovali Tvoju slávu, lebo si nás uznal za hodných prijať Tvoje sväté Božské, nesmrteľné a životodarné sviatosť.“

O. J. SVERMOVSKÝ

Tak je napísané v Pisme: Svätí buďte, lebo aj aj som svätý!“
Co znamená byť svätým?

Milovať P. Boha nadovšetko a bližného svojho ako seba samého! Aké je to krátke a jasné!

Milovať Boha ako svojho najlepšieho Otca, zachovať jeho svätú vôľu, zákon.

Ako sucho znie: zachovaj príkazy! Lepšie vám to padne: miluj Ho nadovšetko!

Keď pochopíš — čo je najlepšie Otec, nepadne ti ťažko — páčiť sa mu a nadovšetko Ho rešpektovať.

Veď On je Dobro — Krása — Pravda!

Budem s ním rád v modlitbe, v rozhovore! Budem Ho poslúchať.

Cesta svätosti

Budem čistý srdcom a ponížené-
ho zmýšľania!

Budem dobré robiť Jeho bratom
a sestrám tu na zemi...

Sv. Peter nám pripomína:

„Majte úprimnú bratskú lásku.
Milujte sa navzájom z čistého srd-
ca a vrúcne!“

Svojho otca, svoju matku!

Ako sa k nim správam? Nestrp-
čujem im život?

V čom by som mal korigovať
svoj pomer k nim?

Voči bratom, sestrám nemam za-
trpké srdce? Prečo? Pre náhle slo-
vo, povedané v nervozite?

Urazil ma môj brat? A ja jeho

nikdy? V čom sa polepším?

Čo dobrého urobím svojmu brato-
vi, sestre?

Moji priatelia a spolupracovníci?
Nespomínajú mu po zlom?

Neklamem bližných, som naozaj
úprimný?

Do očí lichotím, za chrbtom kle-
betím, posmechy robím, azda aj
škodím na dobrom mene?

V čom sa napravím?

Nemám chorého priateľa, spolu-
pracovníka, suseda?

Nemôžem potešiť smutného? Ná-
štvím chorého?

„Čo ste jednému z týchto mojich
najmenších bratov urobili mne ste
to urobili“, — hovorí nám Kristus —
večná Pravda. (Mat. 25, 40).

o. M. POTOCKÝ

REČ SVEDOMIA

Človek pri rozhovore s inými ľuďmi sa pýta na človeka menej známeho alebo neznámeho: Aký je to človek? Odpovede na túto otázku sú rozličné, lebo ľudia nie sú rovnakí. Jedni majú zlaté srdce, sú stelesnenou dobrotou, ale, bohužiaľ, sú aj ľudia s otupeným citom, hrubi, drsní, neuznanliví, proste — ľudia sú všelijakí.

Čo jeden človek dokáže urobiť bez mihnutia oka, druhému to nedokáže jeho vnútorný hlas — svedomie, ktoré sprevádza každého človeka na všetkých životných cestách. Svedomie existuje a hlási sa vždy, či si to človek želá alebo nie. Jedného, ako sa hovorí, pichne, v inom sa ozve, pohne ho, prebudi, skratka — pravdivé je príslovie — svedomiu neujdeš. Všetko, čo robíme, hodnotí naše svedomie, či naše skutky sú dobré alebo zlé.

Ľudia sa snažia vybudovať si svoje šťastie už tu na tejto zemi. Dôkazom sú vyrovnané rady niekedy až rozprávkových domov po našich mestách, mestečkách i dedinách, túžby po autách najnedosažiteľnejších značiek, ale aj snahy po dosiahnutí vyššieho vzdelania, získania akademických titulov. Všetky tieto snahy sú dobré a dovolené. Sú prostriedkom, nesmú však byť hlavným a jediným cieľom. Tomáš Kempenský hovorí: „I keby si mal celý stvorený svet, nemohol by si byť šťastný, lebo len v Bohu, ktorý všetko stvoril, je tvoje šťastie.“ A na toto nikdy neprestávajúce, večné šťastie nesmieme zabúdať.

Každý náš skutok, počín, snaženie, túžba má smerovať k hodnote najvyššej — k Bohu. V každodennom lopotení počúvame však aj naše svedomie, čo nám ono našepkáva, napovedá, hovorí. Svedomie počúvame tak, ako počúva dobrý šofér motor svojho auta na každej túre. Ale aby auto išlo skutočne bezpečne, musí sa oň majiteľ starať. A preto ľudia mnoho z voľného času využívajú na prehliadku auta, jeho premazanie, dotiahnutie skrutiek atď. Aby sme napredovali v duchovnom zmysle slova, musíme počúvať poistku našej duše — svedomie. Ak svedomie nepočúvame, sme ako šoféri, ktorí na zmenený hukot motora reagujú úškrnom, kývnutím rukou. Tak ako hukot motora akéhokoľvek stroja zachytáva každý zmenený stav zložitého mechanizmu, tak svedomie človeka upozorňuje na vnútorné diferencie a požiadavky človeka, na vnútorný prirodzený zákon. Preto sa vychováujeme a vychováujeme aj svoje svedomie, ak chceme, aby správne a vždy upozorňovalo, píchalo, prebúdzalo sa, hovorilo.

P. Paľo

Hlas, ktorý nedoznel

V mesiaci júni náš cirkevný kalen-
dár pripomína sviatok narodenia sv.
Jána Krstiteľa — predchodcu Pánov-
ho, ako ho aj zvyčajne nazývame. Náš
obrázok (jeho autorkou je ak. maliar-
ka Helena Bochořáková—Ditrichová)
zachytuje jeden z najvýznamnejších
okamihov jeho pôsobenia: Krst Pánov.

Charakteristiku tohto svätca, ktorý
stojí na prelome Starého a Nového
Zákona, vyjadruje veľmi výstižne už
vedené označenie: predchodca Pána,
ale v duchu evanjeliového vyznačenia
spomíname ho ako „hlas volajúceho
na púšti“. Sv. Ján Krstiteľ bol pred-
chodcom nášho Pána. Pripravoval a
zvestoval jeho príchod, ale bol a zo-
stáva v našom vedomí stále „hlasom
volajúceho na púšti“. Jeho hlas, kto-
rým vyzýval k obráteniu, pokániu a
k náprave života, nedoznel jeho mu-
čeníckou smrťou, ale vždy ukazoval
a ukazuje spoľahlivú a bezpečnú ces-
tu uvedomeľého duchovného života. Sv.
Ján Krstiteľ, a na tom už vôbec ne-
záleží, akým názvom si ho pripomína-
me, je predovšetkým príkladom pev-
ného charakteru, smelého odhodlania

a osobnej statočnosti. Všetkého sa
zrieka a celé svoje životné poslanie
zasväcuje jedinej ústrednej myšlienke:
duchovne povzniesť ľudí a pripraviť
ich na príchod Vykupiteľa. Celú jeho
činnosť sprevádza veľmi výrazná vlast-
nosť: skromnosť. „Nie som Mesiaš!“ —
hovorí. A toto úprimné doзнание roz-

širuje zdravým a uvedomeľým sebave-
domím: „Som hlasom volajúceho na
púšti!“

Vo svojej činnosti vie čo robí a vie
čo chce. Ide statočnou cestou plnenia
vôle Božej a tým aj nás povzbudzuje,
aby sme svoju životnú cestu naplnili
statočným a uvedomeľým plnením vôle
Božej. Jeho volanie: „Pripravte ces-
tu Pánovi!“ — nie je iba známou
predvianočnou pripomienkou, ale veľ-
kou časovou výzvou, ktorá nás má
povzbudiť nielen k hľadaniu ciest,
ale k vytrvalosti na tejto poznanej
cesta vyrovnaného duchovného života.
Je to cesta, ktorá v duchu Kristových
príkazov bezpečne vedie aj k získaniu
Kristových príslubov.

Ak sme uviedli hlas sv. Jána Krsti-
teľa a slovami Pisma ho charakteriza-
vali, ako hlas volajúceho na púšti,
nedovoľme, aby doznel v našom srdci,
v našej duši! Nech je pre nás vždy
hlasom časovým a vážnym. Pripravuj-
me Pánovi vždy čistú cestu do svojho
srdca a prosme ho s Jánovskou vy-
trvalosťou, aby On, náš Spasiteľ a
Pán, viedol nás po všetkých cestách
tohto života k brehom života večného!

B. Demko

MUŽ VIERY (sv. Kl. M. Hofbauer, 1751 – 1820)

Tohto roku pripadá 150. výročie smrti sv. Klementa M. Hofbauera, apoštola Varšavy a Viedne, rodáka z Tasovic pri Znojme. Katolícky episkopát Čiech a Moravy vyhlásil tento rok za jubilejný rok svätoklementský, ako aj za jubilejný rok blahosl. Jána Sarkandra, farára holešovského, ktorý pred 350 rokmi podstúpil v Olomouci mučenícku smrť pre spovedné tajomstvo.

Sv. Klement je nám blízky zeme písne i časove, a tiež rodom je nám blízky. Jeho otec bol Čech z Moravských Budějovic, volal sa Pavol Dvořák. Ale presťahoval sa do Tasovic pri Znojme, kde sa oženil a zmenil si meno na Hofbauer. Vo vonkajšom výzore i v povahe vykazuje svätec ne jeden slovanský rys.

Sv. Klement žil v dobách veľmi pohnutých, poznamenaných osvietenstvom, francúzskou revolúciou a napoleonskými vojnami. Zažil mnohá otrasov osobných i spoločenských a zakúsil tiež veľa ťažkostí. A predsa ostával stále ten istý, muž viery, modlitby a činu, s nezlomným kresťanským optimizmom. Posvätil všetky schopnosti a dary prirodzené i nadprirodzené na slávu Božiu a spásu blížnych.

Narodil sa 26. 12. 1751 a toho istého dňa bol pokrstný na meno Ján Evanjelista. Meno Klement mu pristalo neskôr, z čias jeho pustovníčenia v Tivoli pri Ríme, kde strávil už ako mladý muž pol roka uprostred bojov za svoje životné povolanie.

Základy jeho svätosti a dobročinnosti sa kladli už v rodinnom kruhu. Otec bol zbožný a matka – priam svätica. Priviedla na svet dvanásť detí, z ktorých náš Ján bol desiaty. Sedemoro detí zomrelo, ostali len štyria bratia a sestra Barbora. Sedem rokov mal Janík, keď mu otec zomrel. Vtedy ho matka priviedla pred Ukrižovaného – dôdnes sa ukazuje ten poľný kríž pri rieke Dyji – a povedala mu: „Janíčko, odtiaľ bude tento tvoj Otec!“ A bol. Po celý život bola láska k Božskému Spasiteľovi a osobný pomer k Nemu tajomstvom duchovného života a činnosti Klementovej. A podobne láska a úcta k Panně Márii bola u sv. Klementa nevidanej vrúcnosti a opravdivosti. On žil stále v Božej prítomnosti a konal „všetko ku cti Boha môjho“, ako ho učila zbožná matka od detstva. Z úcty k Božej všadeprítomnosti chodil zväčša s hlavou nepokrytou – nosil iba čapočku „soli Deo“, a ruženec takmer neodkladal z ruky. Mal nadprirodzený dar mimoriadnej božskej čnosti viery, dar, ktorý v plnej miere využíval pre druhých. Pravdám viery veril viac ako svojim vlastným zmyslom. Žartom hovoril o sebe, že má katolícky nos. Tento dar dostal od Boha, pretože mal vydávať svedectvo Pánovi a utvrdzovať vo vernosti k Bohu veriacich.

Od detstva túžil Klement po svätom kňazstve, ale chudoba nedovoľovala mu ísť do školy. Učil sa la-

tinčinu na fare. Ale to nestačilo. Išiel teda za pekára do Znojma. Stadiaľto ako 21-ročný tovariš sa dostal do premonštrátskeho kláštora Louka pri Znojme, kde smel po pri posluhovaní 6 rokov študovať s mladými študentmi latinskej školy. Často v noci so sviečkou v jednej ruke a s knihou v druhej prechádzal sa po izbe a turdo sa učil, aby únavou neusnul. Ale kláštor bol zrušený a on znova musel za tovari-

ša – do Viedne. Tu odmietol ponuku majstra, u ktorého pracoval, aby sa stal jeho zaťom a dedičom bohatého pekárskeho podniku. On túžil po kňazstve. Jeho zbožné prislúhovanie pri sv. omši v svätostefanskom dome upozornilo naňho tri bohaté sestry, ktoré ho sľúbili podporovať na teológii. Tak štyri roky študoval na univerzite – a cez prázdniny putoval do Ríma. Pešo, štrnásťkrát za života, z Viedne a z Varšavy, vykonal Klement púť cez Alpy do Ríma a späť. Raz po jednej takej púti ostal pol roka pustovníčiť pri mariánskej svätyni v Tivoli. Druhý raz, roku 1784, pri púti, ktorú vykonal so svojim mladším priateľom bohoslovcom Tadeášom Hyblom, rodom z Černej v Čechách, našiel konečne zvláštnym riadením Božím svoje pravé a definitívne povolanie. Vstúpil k redemptoristom v Ríme. Spolu so svojim priateľom. Dňa 19. marca, na sviatok sv. Jozefa, zložili rehoľné sľuby a 29. marca toho istého roku boli vysvätení za kňazov. Koncom októbra sa vrátili do Viedne.

Študovali ešte na univerzite teológiu. Roku 1787 odišli do Varšavy.

Vo Varšave im bol zverený nemecký sirotinec (asi pre 40 sirot) pri kostole sv. Bennona. Tu sv. Klement vybudoval ešte školu pre 350 chlapcov a potom tiež tak veľkú školu pre dievčence.

Dvadsaťročná činnosť pri kostole sv. Bennona vo Varšave znamenala ustavičnú misiu bennonitov.

Roku 1808 boli bennoniti na priamy prikaz Napoleona z Varšavy rozohnaní a internovaní v pevnosti Kystřin nad Odrou. Asi po sedemtyždňovej internácii sa stadiaľto sv. Klement s jedným klerikom a s jedným bratom laikom dostal do Viedne. Sprvoti sa uchytil v kostole u minoritov, potom u Uršulínok, kde od r. 1813 bol aj spovedníkom. Ale apoštolom Viedne sa stal hlavne voľným apoštolátom: kázňami a spovedaním, prácou medzi vysokoškólakmi a inteligenciou, dobročinnosťou a apoštolátom rodinným, duchovným a morálnym vplyvom na romantikov a ich „knieža“ Fridricha Schlegela a jeho rodinu, radcovstvom pápežským nunciom a diplomatom, najmä za Viedenského kongresu 1814–1815 (kardinal Ercole Consalvi), zapatrovaním chorých a zomierajúcich. Najmenej úspechu zo života mal ako predstavený – generálny vikár – redemptoristov: nepodarilo sa mu dosiahnuť založenie kláštora vo Viedni alebo v Rakúsku.

Pravda, mal pritom svätec aj mnoho nepriaznivcov, ktorí ho nechápali.

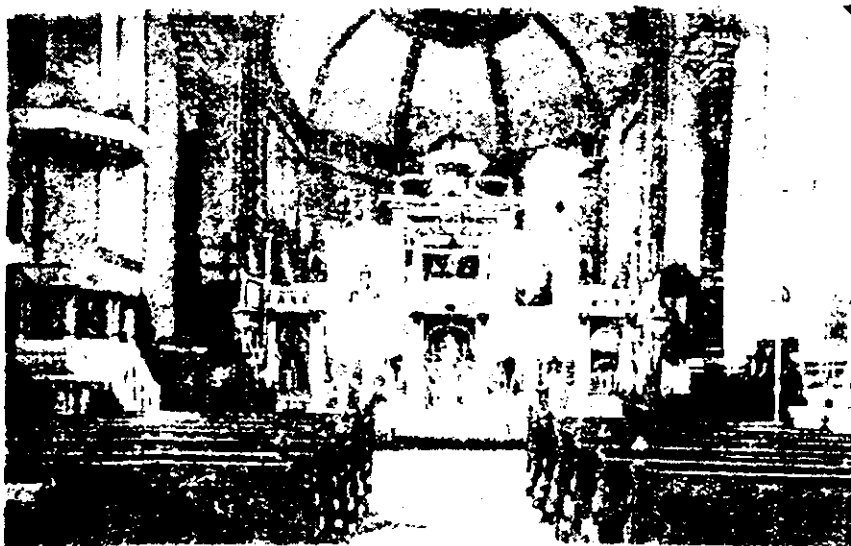
V čom len tkvelo tajomstvo tohto nenápadného kňaza v osúchanom šate a rošliapaných topánkach, ktorý kázal proste a nebrúsenou nemčinou, tajomstvo, ktorým si podmaňoval prostých i učených, bedárov i šľachtu? Bol to dar nebies, charizma viery a vnútorného nadšenia a lásky pre nášho Pána a jeho svätú Matku, pre Cirkev a spásu nesmrteľných duší, pre blaho blížnych. Prítom bol taký pokorný a tichý, nenáročný – hoci bol povahy prudkej a energetickej – a zároveň slovansky citlivej. Skryté čaro jeho osobnosti podmaňovalo. Depisec a dvorský radca J. Georg Müller ho považoval za jedného z najmúdrejších mužov, s ktorými sa stretol – s imponujúcimi vedomosťami a skúsenosťami. A básnik Zachariáš Werner (1768–1823), konvertita a spolupracovník svätcov, uznával len troch veľikánov, ktorých spoznal: Napoleona, Goetheho, Hofbauera.

Po smrti sv. Klementa triadvadsať z kruhu jeho odchovancov vstúpilo k redemptoristom, medzi nimi bol aj mladý univ. profesor matematiky Ján Madlener.

Svätec zomrel po krátkej a bolestivej chorobe 15. marca 1820. Pohreb mal veľkolepý, z domu sv. Štefana, na aký sa ľudia nepamätali. Pochovaný bol na cintorine romantikov Maria-Enzersdorf. Roku 1863 boli jeho telesné pozostatky prenesené do redemptoristického kostola u Panny Márie na Nábřeží. Informačný proces začal r. 1856, kanonizačný 1864. Za blahoslaveného bol Klement Hofbauer vyhlásený r. 1888, za svätého 20. V. 1909, spolu so sv. Janou z Arcu.

Nám ostáva vzorom a príhovorcom u Pána.

Dr. JÁN MASTILIAK, CSsR

KOŠICE

Keď v tieto dni prejdete košickým „placom“ na Dominikánskom námestí smerom ku gr.-kat. kostolu, mimovoľne zdvihnete hlavu s ostatnými na vysoké chrámové veže. Uvidíte nevšedný obraz. Na sedačke, upevnenej lanami k drevenému stôžiaru zľahka hojdá sa z miesta na miesto majster — klmpiar pán Bábela a viete, koľko má rokov? Sníma 74-ročný dozretý zinkový plech, len o tri roky starší ako je majster sám, aby prikryl kupoly veže novým plechovým šatom na ďalšie desaťročia.

Ano, 18. augusta 1896 boli slávnostne vyzdvihnuté kríže na dvojvežie nášho chrámu a v ten istý deň bola i slávnostná vysviacka. Na tento konečný akt ukončenia stavby čakalo sa od roku 1886, čiže 10 rokov. Tie košické „šumne turňe“ mohli by veľa hovoriť o vrtošivosti času, dejín. Čo všetko sa prehnalo ponad ne za tých niekoľko desaťročí. Ale ani ony nevedia všetko. Viac vie kronika, ktorá zaznamenáva dejiny košickej gréckokatolíckej pospolitosti ešte veľa rokov pred zrodom chrámu. Začína rokom 1850. Aby čítanie stodvadsaťročnej histórie nemalo ráz nudných údajov, pokúsím sa povýberať chronologicky charakteristické príhody, udalosti a spomienky na dôležitejšie osoby, s prihliadnutím na pozadie doby.

Preskočme úmyselne pätnásť rokov v kronike, a to do roku 1865 kvôli zaujímavej štatistike a všimnime si spoločenskú štruktúru vtedajších košických gréckokatolíkov. Tabuľka má 18 členiacich rubrik; vymenujem len tie zaujímavejšie:

Na mieste

- č. 1. 18 sirôt (pozoruhodné prvé miesto)
2. 42 majstrov
3. 18 živnostníkov
4. 215 (legény) mládencov a učňov
5. 365 sluhov — slúžok

6. 680 nádenníkov (robotníkov)

7. 23 úradníkov

8. 28 krčmárov — a pokračuje v malých číslach:

advokát — 1, poľnohospodárov 10, v chudobinci 12, atď., spolu 1484 gréckokatolíkov.

Táto hístka ľudí pustila sa do úlohy zorganizovať gr.-kat. cirkevnú obec. Nielenže sa stmelili na duchovnej platforme, ale pustili sa aj do budovania chrámu a farskej budovy. Lenže nebolo to jednoduché. Naopak — udivujúce pre naše pokolenie. Húževnatosť, vôľa, optimizmus a činorodosť. Keď v úvode spomínam 120-ročnú históriu farností, to je už tá novodobá história, keď v Košiciach pôsobí gr.-kat. kňaz a začínajú sa vynárať perspektívy budovania gr.-kat. cirkevných objektov. Kroniku začal písať jeden z budovateľov tohto chrámu, o. Július Vislocký, a jeho nástupcovia pokračovali.

Viedenský kráľovský dvor v r. 1797 uznáva košickú gr.-kat. farnosť a r. 1818 sa táto odčleňuje od mukačevskej diecézy s povšimnutia hodnou historickou kuriozitou, že Košice stávajú sa filiálkou zdobenskej farnosti (malá obec pri Košiciach). Je systemizované kaplánske miesto v Zdober pre náboženské potreby košických gréckokatolíkov. Kaplán dochádza denne do Košíc a v rímskokatolíckom Dóme pri bočnom oltári odbavuje bohoslužby. Tento stav trvá až do roku 1850, keď v októbri do Košíc je menovaný prvý gréckokatolícky farár, profesor dr. Michal Mihalič.

V roku 1851 rímskokatolícky košický biskup Jozef Kunst povolil odbavovať gréckokatolícke bohoslužby v historickej svätamichalskej kaplnke pri Dóme a od toho času Košice sa osamostatňujú ako farnosť na čele s vyššie menovaným profesorom náboženstva.

Koncom r. 1851 prenajímajú gréckokatolíci na dobu troch rokov vhodné miestnosti v súkromnom dome na Pivovarnickej ulici, ktorý preadaptovali na kaplnku. Zato platili 160 forintov

ročne nájomné. Iba dva roky pôsobil v Košiciach dr. Mihalič, za veľmi ťažkých hmotných i spoločenských podmienok. Odchádza unavený a znechutený na dedinskú faru a prichádza nástupca v osobe kňaza Bräuera, ktorý pokračuje v organizačnej práci.

Hľadá pozemok pre farskú budovu a kostol. Rada mesta Košíc veľkodušne súhlasí s vyhladeným pozemkom za starými hradbami mesta. To je dnešné miesto. Lenže za starými hradbami bola i priehrada, priekopy, neurovnaný močaristý terén. Udaťne v 14. storočí tade tiekol Hornád. Bolo treba toto všetko upraviť. V kronike je doslovne poznamenané: „aby sa terén urovnal, privážali sme náhodile rumoviská, hlinu, ale toto všetko bolo málo. Preto za akési spreptné košickí smetiari neodvážali smetie na určené miesto, ale sypali ho do našich preliačin a močarísk. Tým dnes možno vysvetliť, prečo klesá úroveň svätýlišča kostola z roka na rok. Dokonca praskla i klenba, nedávno museli byť robené technické zákroky na záchranu kostola. Skutočná éra stavania cirkevných objektov začína rokom 1852. Miestny farár Bräuer sa konečne sťahuje do provizórne zariadené fary r. 1854 a začína zbierku pre budovanie kostola.

Miestny správca zápasí s finančnými ťažkosťami. Stále poberá plat kaplána. Preto dožaduje sa zmeny postavenia na úroveň farára. Sťažuje sa napokon u samotného cisára Františka Jozefa, ktorý nariaďuje prešetrenie záležitosti. Mestská rada podáva správu na ministerstvo a objektívne konštatuje nezávideniahodné postavenie otca Bräuera. Má desaťčlennú rodinu a vraj predáva svoj nábytok, aby mohol užiť početnú familiu. Náprava prišla, dokonca so spiatočnou platnosťou.

V roku 1878 otec Bräuer vyčerpaný umiera. Nástupcom stáva sa o. Július Vislocký. Pamätná tabuľa vo vnútri kostola pripomína jeho činorodé pôsobenie a zásluhy.

V roku 1882 začína sa stavba gréckokatolíckeho kostola. Poznamenávam, že po uplynutí trojročnej lehoty prenájmu kaplnky košický biskup Fábry veľmi ochotne povolil odbavovať gréckokatolícke bohoslužby v jezuitskom – akademickom kostole, pozdšie v seminárskom kostole až do vybudovania vlastného chrámu.

Posledná sv. omša v latinskom chráme s podakovaním a oslavou bola 19. decembra 1886. Vtedy sa ukončila stavba a 26. decembra toho istého roku bola slávnostná posviacka nového chrámu. Chýbal ešte ikonostas a kazateľňa. Cirkevná rada považovala za vhodné poprosiť biskupa Vályho, aby posviackou poveril niektorého z prešovských kanonikov. Chrám je zasvätený sviatku Narodenia Panny Márie. Celá stavba okrem zvonov stala 44 tisíc forintov. (V novinách vložených k pamätnému spisu vo veži a teraz pri oprave nájdených a otvorených bol pripojený cenník tovarov vtedajšieho trhu: 1 žemľa 2 filiére, 1 kg mäsa 60 filiérov, 100 litrov fazule 5 forintov a 40 filiérov atď.).

Zaujímavý je aj finančný príspevok cisára Františka Jozefa na budovanie gréckokatolíckeho chrámu v sume 500 forintov. Darcovia bez cisárskeho titulu dávali od 1000 až do 4000 forintov.

Kto boli stavitelia a majstri košického gréckokatolíckeho chrámu? Stavitelia: Ladislav Schmidt a Viliam Kolatsek. Vnútornú maľbu v byzantskom štýle urobil košický gréckokatolík Jozef Király. Za svoju vynikajúcu prácu dostal z radov odborníkov a znalcov uznanie. Obraz za oltárom, znázorňujúci narodenie Panny Márie, maľoval ho Štefan Hegedüs, akademický maliar a člen cirkevnej rady. Balustrády na chóre, imitácie antických stĺpov a ostatné do sochárskej oblasti patriace ozdoby vyšli z ateliéru sochára Ondreja Baču. Vkusné terazzo mozaiky sú dielom talianskeho majstra granito-mozaikára Dominica Biera. Skvelé umelecko-rezbárske práce ako vonkajší portál, spovednice chvália prácu rúk nadaného majstra Štefana Markovitsa. Oltár a žertvenníky v gréckom štýle sú dielom tiež člena gréckokato-

lickej cirkevnej rady Ondreja Peregriniho.

Rád by som teraz vycítaval doslovne oduševnelé riadky pisateľa kroniky, v ktorých opisuje nadšenie, radosť, šťastie, zadostučinenie za námahu, obety v ten deň, kedy sa diali samotné obrady posvätenia chrámu a prvé bohoslužby v ňom.

Tak končí rok 1886. Dosiahli sa vytýčené ciele, splnili sa túžby košických gr.-kat. veriacich. Veže štýlovo veľmi priliehavo riešené, boli dokončené až v roku 1896 a ťažko zistiť, z akých dôvodov gróf Dionýz Andrássy a jeho manželka Františka zemepáni Krásnej Hôrky (odpočívajúci v krásnohorskom mauzóleu) boli veľkými mecenášmi dobudovania veží. Ich dar bol 3000 forintov, čo na vtedajšiu dobu je úctyhodná suma. R. 1898 zakúpili štyri zvony.

Napokon treba zaznamenať konečnú fázu ukončenia interiéru kostola, a to ikonostas a kazateľne. Toto sa stalo v 1901. roku, čiže 19 rokov bolo treba strádať, pracovať, starať sa, aby sa dosiahol terajší stav, stav, ktorý bez zmien bočných oltárov bol už fakticky v roku 1901. Tieto umelecko-rezbárske práce uskutočnil mladý košický sochár Juraj Urr. Dodať treba, že chrám od r. 1901 bol ešte opravený a upravený za prvej republiky za arcidekana Pavla Rokiczkeho. V rokoch 1928–30 boli postupne postavené dva vkusné, štýl nenarušujúce bočné oltáre, zdobené ozaj umeleckými maľbami akademického maliara Jordána (Kráľovná mája) a Elemira Halásza-Hradila (Božské Srdece). Milou povinnosťou je pozastaviť sa ešte pri zázname z r. 1910. Vtedy bol menovaný Alexander Szekerák za riadneho kantora pri košickom chráme. K jeho menu totiž viaže sa celá prastopiniálna i chorálna kultúra košického gréckokatolíckeho cirkevného spevu. Menovaný pôsobil v Košiciach až do r. 1945 a teraz dožíva svoj patriarchálny vek v Budapešti.

V r. 1913 zavádza sa do cirkevných objektov elektrické osvetlenie. Rok 1914 je rokom smútku a strachu. Vypukla I. svetová vojna, ktorá práve na gréckokatolíkov vrhala nedobry

tieň. Z rôznych strán boli obviňovaní ako nespoľahliví panslávi. V 1916 roku začína sa otvárať problém zavedenia jednotného gregoriánskeho kalendára. V r. 1919 za kaplána bol menovaný Pavel Rokiczky, pozdší farár a arcidekan Košíc až do r. 1950. Pri tejto výraznej postave gréckokatolíckeho kňaza, pôsobiaceho 31 rokov v Košiciach, treba sa s hlbokou úctou pozastaviť. Bol to múdry, prezieravý, hlbavý kňaz, a verný syn cirkvi. Zvdácnosti mu r. 1969 gréckokatolícki veriaci postavili pri vchode do chrámu vkusnú pamätnú tabuľu.

V schematizme z r. 1948 počet gréckokatolíckych veriacich sa udáva číslom 5328. Po II. svetovej vojne nastal v Košiciach veľký rozmach industrializácie, boli vybudované VSS, magnetizové závody, rôzne stavebné podniky, ale hlavne vybudovaním VSŽ, počet obyvateľstva vzrástol takmer trojnásobne. Počítať treba, že príliv robotníkov do Košíc bol práve z nepriemyselnej oblasti východného Slovenska, kde žijú gréckokatolíci a tak i počet gréckokatolíkov treba znásobiť úmerným rastom celkového počtu obyvateľstva.

Vďaka obetavosti a porozumeniu veriacich v pomerne krátkom čase pristúpilo sa k oprave chrámu s predpokladaným nákladom 80–100 tisíc korún. Na vežiach dôjde k výmene plechu, oprave omietok, ďalej urobí sa náter strechy a rôzne menšie vonkajšie stavebné opravy. Tieto opravy dejú sa so súhlasom a podporou Mestského národného výboru v Košiciach.

Na záver spomeniem ešte veľký sviatok košických gréckokatolíkov, keď po prvý raz vlni na Vianoce navštívil nás náš najd. ordinár o. Ján Hirka. Bola to radosná previerka nielen veriaceho gréckokatolíckeho ľudu, ale aj jeho veľkého počtu. Chrám ani nestačil pojať tak veľký počet veriacich.

31. mája 1970.

o. Viktor Skorodenský

S n i m k y : 1. Vnútro košického chrámu.
2. Pamätná tabuľa arcidekana P. Rokiczkeho.
3. Z privítania najd. o. ordinára na Vianoce 1969.

Nemám čas...

Tak často vyletia tieto dve slová z našich úst ako povzdychnutie, výraz ľúlosti alebo výhovorky. Nemám čas splniť to, čo som sľúbil. Nemám čas venovať sa svojim deťom. Nemám čas pre manželku a manželka zas pre mňa. Deti nemajú čas napísať si úlohy a pripraviť sa do školy.

Nemajú čas cvičiť hru na piano.

Nemajú čas, keď sú už odrastlejšie pomôcť rodičom a prejavíť voči nim patričnú pozornosť a úctu.

Nemám čas sa ani len spokojne najesť, nemám čas na pokojné pracovné tempo a svedomitú robotu, a toľko nemám čas sa vôbec realizovať ako celý človek. Celého ma pohlcuje chvat života, zával starosti, výrobné tempo na pracovisku, ba dokonca aj rytmus moderných beatov a skladieb, ktorými si toto tempo mienim spomaliť a preto aj cestou na pracovisku v autobuse alebo električke si pridrižiam pri uchu svoj nepostrádateľný tranzistoráčik. A neuvedomujem si, že tým si na tempe ešte viac pridávam. Ba nemám čas ani si to uvedomiť.

Všetko ma to pohlcuje a mne sa nakoniec neuchádza čas ani na spánok ako biologickú požiadavku pravidelnosti životného rytmu. Lebo predsa až večer sa vlastne začína čas môjho „spoločenského vyžitia sa“ (k tomu slovu sa vrátim inokedy, lebo si zasluži našu pozornosť). Len vo večerných hodinách sú programy v lokáloch, krčmičkách či iných zábavných podnikoch. Len večer sa mi ušlo zájsť si na jedno pivo, a nemôžem za to, že som sa tam zářal dosť dlho. Len večer prichádza do úvahy možnosť vidieť „nádherné“ scény v kine na širokom plátne, len večer je možnosť sledovať pokračovanie napínavého seriálu v televízii, zdanlivo alebo naozaj hodnotnú inscenáciu opery, operety drámy, či baletu v divadle.

A tak je tomu zo dňa na deň, z týždňa na týždeň. Ba s pribúdaním rokov sa toto tempo ešte zrýchľuje a ja sa stávam obeťou tohto chvatu, začínam cítiť že nevládzem, mávam závraty a pokračuje to až po úplné vyčerpanie a chorobné zneurotizovanie. Potom už prichádzajú do úvahy sedatíva – ukladajúce prostriedky svetovej farmakológie, ktoré si vymáham na svojom lekárovi pri ambulantnej návšteve, neskôr nervové šoky a chorobnosť z narušenia prirodzeného rytmu života...

To všetko preto, lebo nemáme čas...

A predsa, máme čas. Každý máme čas, do ktorého sa premieta náš život. Život a čas máme všetci a každý svoj. Jedinečný a neopakujúci sa. Dar tak vzácny ako chlieb každodenný, ale možno práve preto že každodenný, stal sa nám aj všedným, banálnym a prestali sme uvedomovať si jeho hodnotu, vážiť si ho a nakladať s ním ako starostlivý otec či mat, prípadne ako s ním nakladali náš – váš otec a naša – vaša dobrá mat... A v tom je koreň zla celej veci. Stratili sme zmysel pre hodnotu života a času, jeho nezodpovedný a bezvýberový naplnením si ho sami znehodnocujeme. Treba sa vrátiť k sebe samým. K zobudeniu sa a práci na sebe samom, na rozvoji svojich schopností až po vrcholne možnú mieru ľudskej plnosti. Nielen skrášľovať svoju tvár a svoje súčiastky odevu, prípadne dať si najnovší módný účes alebo plastický strih v salónoch krásy a módy... Áno, nebuť zadubencom, neokrôchancom s neumytými ušami a krkom, ale byť pánom svojho času ako svojho najvzácnejšieho majetku. Každou minútou sa stráca, vyprcháva časť tohto trojho pokladu. A pretože je vymedzený (predsa si nebudeme nahovárať, že ho máme neobmedzený) je aj konečný v mierach času tohto sveta, a celý sa nám minie. Ako má svoj začiatok, iste bude mať aj koniec. A na tom konci si práve bude treba každému dať otázku, ako som so zvereným pokladom naložil. Veď každý sám si volil alebo sa podvolil. Volil si svoj spôsob života, svojich priateľov, svojho životného druhu, svoju životnú postać a svoje postoje ku skutočnosti života vo svete a v čase, alebo rovnako sám sa podvoľoval tlakom, chvatu, zvodom a všetkému, čo sa mu zdalo ako vhodná náplň pre tú alebo onú chvíľku, pre ten alebo onen deň. A každý sám je zodpovedný za to, čo z jeho života a z jeho času nakoniec vzišlo.

Nuž, že by si predsa nemal čas pre to podstatné vo svojom živote?

Pre pokojný, plný, zdravý a radostný život?

Pre život, v ktorom má všetko svoj čas?

Pre poctivú prácu rovnako ako pre uvoľňujúce rozptýlenie?

Pre zdravý odpočinok a hygienu duše i tela?

Pre telesný i duševný rozvoj?

Naozaj, že by si nemal čas pre svoj vzťah k Darcovi života a času, pre život Boží v sebe a pre skutočnosti, ktoré presahujú rámec času?

Pre skutok lásky k blížnemu?

Pre radosť s radujúcimi sa a pre plač s plačúcimi?

Pre činný život viery, nádeje a lásky?

Všetko to závisí odo mňa, od teba, od nás. Pretože na to, čo pokladáme za dôležité, vždycky máme čas.

JÁN KOPEC

Obloha piesku zahľadá tvár zašľapaných stôp
Tvoje mlčanie vpíja zrnko piesku na opustenej pláži mora
V hodine nočného príboja je tiché ako ústa mŕtvych
Veľké ako nadoblačné sny malých detí
Čisté ako slza, ktorú práve plodí poranené srdce

V súmrakej tísne nábrežia počúvaš more

V prievane nezvetraných otázok sa pýtaš:

Kde končia štitý ostrých príbojov

Kam vedú smery plávajúcich lodí?

Náhla sa za obzor, či k bezobzornej neistote diaľok?

Odpoveď morských vtákov veští nové návraty

Prístavy predstáv čakajú v objati odpočívajúcich kotiev

V noci preľudňuje pláž hukot vodnej hmoty

Ruiny slnečného poludnia pohlcujú v sesterskej jednote:

Noc a hviezdy

Presýtený zrak vlhne onou slanou kvapkou v tmavom kroví oka

Jej nepokrstené priezvisko je slza

To malé more v nás

Je horkou stopou po jazve rozlúčky

Nepríbuzná sestra ľudských radostí a žiaľov

Drobná keď sa odpútava z mora oka

Veľká v mlčiacom tichu

keď vystupuje z dna očných vlhkých priepasti

Až raz podľahneme krutej slznej neschopnosti

V hodine vysychania vôd nášho smrteľného tela

vypadnú už iba z cudzích očí...

Neistota dohadov nezbúri šedé vlny mozgovej kôry

Kostra tela približuje sa ku koreňom tráv v sprievode cudzích slz

ktoré zotrie návrat z cintorína

a večné svetlo života...

(E. Korba: MORE A OSUD ĽUDSKEJ SLZY, úryvok)

(3. pokračovanie)

Manzù zabalil poprsie do navlhčeného kúska plátna a potom do celofánu, aby si zachovalo vlhkosť. Ale bolo treba ešte zo sály, v ktorej pápež prijímal hlavy štátov, kardinálov a biskupov odstrániť aj podstavce. Na návrh preláta Capovillu umiestnili všetko za ťažkú červenú záclonu jedného z oblokov.

— Pomyslite si, — smial sa pápež, — ak vás uvidia z námestia, hneď povedia, že prenájímame náš kabinet na sochársku pracovňu.

Potom vzal Manzù pod pazuchu a viedol ho úzkou chodbou do výťahu. Bol to jeden z vatikánskych výťahov veľkosti telefónnej búdky, s jednoosobným sklopným kresielkom. Pápež poprosil sochára, aby si sadol.

— Nie, Vaša Svätosť, akože by som mohol?

— Ale ja vás prosím, — naliehal so srdečným úsmevom pápež, — veľmi vás prosím. — Tieto slová povedal znovu v dialekte z okolia Bergama, čo akosi hneď vytvorilo celkom intímnu, osobitnú atmosféru. Prosil hosta prste do svojho domu a výťah bol predsa akosi predizbou: na sadnutie bolo iba jedno kresielko, nuž pápež ju ponúkol hostovi. Ale ako bolo možno sadnúť, keď pápež stál?

— Nie, veľmi ďakujem, — opakoval Manzù. A tak, keď výťah šiel hore, stál vedľa seba pri neobsadenom kresielku, ktoré ešte viac obmedzovalo možnosť pohybu, Manzù sa cítil akosi nesvojsky. Jeho čierny oblek takmer sa dotýkal bielej pápežovej reverendy, granátová kravata, ktorú dostal na Štedrý deň, nachádzala sa iba niekoľko centimetrov od zlatého pektorálu. Ale už po chvíli, keď sa výťah škripajúc a natriasajúc čoraz vyššie, pápež prerušil neprijemné mlčanie a Manzù odrazu cítil, že predsa patria do tej istej ľudskej rodiny:

— Tie staré výťahy majú jednu dobrú prednosť: pripomínajú nám potrebu modlitby.

— Modlitby? — opýtal sa Manzù, nie sú si istý, či dobre rozumel. V tmavých pápežových očiach skryvali sa ohníčky:

— Počas jazdy sa občas kazia, ba dosť často. Ale poškodenia sú také ľahké, že svedčia o moci modlitby.

Vo chvíli sa jeho tvár zachmúnila a zas rozjasnila, prešla od pochybnosti v dôveru, od obrany k žartu: a všetky tieto pocity sústredili sa do modlitby, do jasného bodu jeho života. Nebolo v tom nič zvláštneho: bolo to spoločné dedičstvo jeho a iných ľudí.

Otvorili sa dvere na výťahu. Uprostred blesku halapartní a klopkania päťami prešli loggiou do pápežských komnát. Prešli veľkou, prázdnu sálou, potom dvoma menšími a dostali sa do pracovne.

— Volám ju svojou súkromnou pracovňou, — ozval sa pápež. — Ale vôbec nie je takou súkromnou. Ľahko ma tu nájdú, takisto ako všade. Ba ešte aj rýchlejšie, lebo je tu málo miesta na schovanie.

Izba pripomínala pracovňu provinciálneho advokáta, alebo najviac ak nejakého biskupa. Steny boli pokryté sice šarlátovo-zlatým brokátom, ale všetko ostatné udievalo prostotou: niekoľko stolíkov zavalených papiermi a knihami, police na spisy, písací stroj a starý, dubový písací stôl s obyčajnou, kovovou lampou. Vedľa otvorenej latinskej knihy ležalo tu niekoľko hárkov strojopisu s ručnými opravami.

— To je moja domáca úloha, — vysvetľoval pápež. Ide o kanonizáciu svätého Gregora Barbariga. Viete, nášho biskupa z Bergama.

Manzù úplne na neho zabudol, ale chápal pýchu pápeža, teda prisvedčil s pochopením. Vychádzajúc z pracovne pozoroval pri obluku schodík potiahnutý gumou a uvedomil si, že práve v tomto obluku ukazoval sa pápež každú nedeľu a prihovárал sa k veriacim, zhromaždeným na námestí svätého Petra.

— To je ten oblok? — opýtal sa.

— Áno. Moje okno do sveta.

Bol to ten oblok, cez ktorý svet vidaval pápeža. Jeho objavenie sa v ňom stalo sa rímskou obyčajou, práve takou pravidelnou, ako výstrel z dela na poludnie na vrchu Janiculum. Huk neomylnne plašil holubov hniezdiacich na pleciach, bradách a záhyboch šiat kamenných svätých okolo námestia: vtáctvo strhávalo sa do letu a krúžilo nespokojne okolo ohromnej kupoly chrámu svätého Petra, vo chvíli, keď v ob-

loku objavil sa pápež: biela, okrúhla, malá postavička máchajúca rukami.

— Prosím, nech sa páči pristúpiť sem, — povedal Ján vystupujúc na schodík, — prosím, poďte sem a pozrite sa.

Manzù sa postavil na schodík vedľa pápeža a najprv zbadal mikrofóny, ktoré zosilovali lahodný hlas Pastiera nad hlavami zástupov a pretvárali ho v mocný hlas: „Moje drahé deti!“ Aj iní pápeži sa tiež ukazovali v obluku a tiež hovorievali: „Moje drahé deti“. Zdalo sa však, že pápež Ján hovorieval to ináč. Obyvatelia Ríma a pútnici z celého sveta prichádzali ho počúvať, obdivovali ho a divili sa, keď im odporúčal, aby zachovávali opatrnosť pri riadení auta, lebo sú zodpovední nielen za svoj, ale aj iný život, aby sa teplo obliekali, zas aby boli ohľaduplní v konkurencii, aby sa vzájomne milovali, ba aj to, aby sa modlili za sovietskeho kozmonauta.

Pápež Ján odhrnul záclonu. Ohromné námestie bolo teraz takmer prázdne: iba dvaja preláti neďaleko Berniniho kolónady diskutovali o čomsi zaťato a vedľa fontány kráčal dlhý rad drobných žiačok v sprievode pár mníšok.

Ďalej rozkladal sa Rím v celej svojej nádhere. Bolo to naskutku okno do sveta. Odtiaľto rímsky biskup objímal jediným pohľadom celú svoju farnosť. Zdalo sa, že stačí natiahnuť rukou, a dotkne sa každého pomníka, každej ulice. Uprostred plynula stará Tibera: sťa bronzová šnúra, ktorá sa vinula okolo Vatikánu a potom zmizla smerom k moru.

Hlava Cirkvi a sochár stáli vedľa seba v mlčaní, ale i v dojatí, smerujúc pohľadmi ponad vyprázdňujúce sa námestie, k mestu, k svetu.

— Tento pohľad vždy robí na mňa mocný dojem a spôsobuje, že sa cítim plný pokory, — povedal pápež. — Námestie plné ľudí. Plné tých, čo prišli, áno..., ale i tých, ktorí neprišli.

Teraz už každú chvíľu prichýštal sa Manzù na to najhoršie. Istotne kňaz Giuseppe rozprával o ňom s pápežom a teraz prišiel čas na napomenutie, na morálne poučenie. Pápež ho istotne preto pozval do svojich komnát.

Obrátil sa, pozrel sa na Jána a obavy ihneď zmizli. Ruka s prsteňom bozkávaným miliónmi ľuďmi oprela sa o obločný rám, tmavé oči blúdili po meste a zastavili sa nad Colosseom.

— Vidíte, pane, tieto rumoviská z čias cisárov? Sú stále tu, uprostred nás. A takisto ako svet Homéra a Cézara dosiaľ nezanikol, takisto ani kresťanská civilizácia neprestala sa ešte rodiť.

Hľadel stále do diaľav, na mesto i na svet a Manzù cítil teraz úľavu, bol skoro až šťastný, že pápež, taký ľudský, nepokúšal sa hrabať v jeho svedomí.

— Odpusťte, Vaša Svätosť, ale tie narodeniny trvajú skoro už dvetisíc rokov.

— To je naša vina. Nevedeli sme ukázať cestu. Svätý Ján Chryzostom povedal, že Kristus nás zanechal na tejto zemi, aby sme sa stali morskými majákmi, učiteľmi poznania, aby sme plnili naše povinnosti ako anjeli. Jeho poslovia medzi ľuďmi: aby sme boli dospelými medzi mladými, ľuďmi ducha medzi ľuďmi tela a aby sme ich získali. Aby sme boli semenom, ktoré prináša hojné ovocie.

Obrátil sa k sochárovi a vzal ho za ruku, ako by ľudský kontakt mohol poslúžiť k lepšiemu porozumeniu jeho myšlienok a svätcových slov.

— Keby náš život bol dostatočne jasný, nebolo by treba vysvetľovať učenie. Keby svedectvo našich činov bolo postačujúce, nebolo by treba slov. Nebolo by pohanov, keby sme si vždy počínali ako opravdiví kresťania.

Manzù súhlasil. Myslel si to isté. Mohlo to byť aj ináč? Pamätal na neprijemné stretnutie s Piusom XII., potom, ako ho pohanilo Sväté Ofícium a jeden z kardinálov ho odsúdil nežiadajúc ani to, aby vysvetlil význam svojich diel. Keď rozmýšľal nad súčasnými faktami, bol takmer istý, že sa nedopustil chyby, keď sa rozišiel s vierou. Ba teraz pracujúc nad poprsím iného pápeža, cítil, že nemohol ináč spraviť. Konal ako človek, ktorý patrí do svojej epochy, ako umelec, ktorý sa cíti časťou obklopujúceho ho sveta. A počínajúc rokom 1939, čím viac sa šíril vojnový požiar, tento svet stával sa čoraz hrôzyplnejší.

(Pokračovanie v bud. čísle)

Zjednotenie a modlitba

Bez modlitby za zjednotenie by bolo všetko naše ekumenické úsilie márne. Práve a len modlitba vnáša svetlo do tých najtmavších kútov slepých uličiek, do ktorých obyčajne vždy vyúsťia naše snahy o pokrok v tejto veci.

V modlitbách za zjednotenie odprosujeme Božiu láskavosť za všetky naše osobné chyby a za prekážky zo strany našej vôle, ktoré sa niekedy stávajú do cesty týmto našim snahám. Treba sa nám však snažiť tieto prípadné chyby poznať a vyvarovať sa im. A prekážky zo strany vôle vyvažujeme osvedčovaním maxima dobrej vôle a ochoty pochopiť, odpustiť a milovať...

A modíme sa aj za tých, ktorí na poli zjednotenia pracujú. Aby sa v Bohu a skrze neho stali nástrojom zjednotenia.

Je potrebné, aby sme sa vo svojich modlitbách za zjednotenie priam ponorili do tajomstva obcovania svätých a začlenili sa tak do toho veľkého a svätého spoločenstva veriacich, ktoré zahrňuje v sebe celý svet a presahuje i za hranice všetkého časného.

Nie menej nám treba i poďakovať za všetko to, čo dobrotný Boh nám na tomto poli už dožičil dosiahnuť. On sám a cez nás túto jednotu vlastne znova tvorí. Jeho prísľub opätovného zjednotenia nás v týchto snahách naplňa istotou a pokojom.

ROGER SCHUTZ
prel. J. K.

Z myšlienok patriarchu Athenagora

Našej čitateľskej verejnosti nie je treba zvlášť predstavovať osobnosť carihradského patriarchu gréckej pravoslávnej cirkvi Athenagora. Svoje meno zapísal zlatými písmenami do dejín histórie ekumenizmu, keď ako prvý z predstaviteľov nezjednotených kresťanských cirkví, prejavil živý záujem o ekumenické snahy II. všeobecného vatikánskeho koncilu. Patriarcha Athenagoras venuje veľkú pozornosť týmto sjednocovacím snahám a tendenciám. Svedčí o tom jeho osobný kontakt so sv. Otcom, Pavlom VI.

Patriarcha Athenagoras je veľkým duchovným mysliteľom dnešných čias. Pozornosť českého katolíckeho časopisu „VIA“ neušli vzácne myšlienky, ktoré predniesol v rozhovore s parížskym pravoslávny teológom Oliverom Clémentom. Pre zaujímavosť prinášame niektoré z nich.

O Eucharistii hovorí, že skryte chráni svet a osvetľuje ho. Človek v nej nachádza stratené synovstvo, čerpá svoj život v živote skrytého priateľa Krista, ktorý s ním zdieľa chlieb dennej potreby i víno slávných dní. Chlieb je jeho telo, víno je jeho krv a v tejto jednote nás už nič neoddeľuje od nikoho a od ničoho. Poznali sme lásku, ktorú k nám Boh zachováva.

Ako rodený Grék, je hrdý na svoj pôvod, na bohaté kultúrne dedičstvo svojich predkov, zvlášť na strhujúce a úchvatné drámy a tragédie.

Vhodne pripomína, že s úpravou liturgie, mal by sa obrodíť aj kazateľský spôsob. Nejde o zbožné kázanie, každému lahodné, ale nik nepočúva slová kázne. Nie kázne, v ktorých cirkev rozmnožuje zákazy, príkazy a udeľuje úľavy, ale kázne evanjelia, blahozvešť o preporadení v morálke a zbožnosti.

Krst je treba udeľovať slávnostne, uprostred cirkevného zhromaždenia. Krst nie je podľa slov patriarchu Athenagora len malá rodinná udalosť a slávnosť, ale narodenie človeka pre večnosť.

O manželstve hovorí takto: Každý manželský pár by mal pochopiť, že je prvým párom — Adamom a Evou v raji, ale v Novom Adamovi trvale spojenom s ľudstvom. Teda ľudská láska už nie je strateným rajom, ale rajom znovu nájdeným láskou, ktorá premeňuje svet.

O svätcovi hovorí, že je to človek dokonale krásny. Pekný je nie unikajúcou a často banálnou krásou mladosti, ale výnimočnou krásou večnosti, ktorá vyvierá zo srdca, pokiaľ ono sa stalo verným zrkadlom Vzkrieseného.

Podáva T. Fedorenko

HLAVA ARMÉNSKYCH KREŠTANOV katholicos Vasken I. prišiel do Rima 8. mája t. r. Vasken I. bol úradným hostom Sv. Otca Pavla VI., s ktorým sa stretol prvý raz 9. mája. Úradné stretnutie Vaskena I. s Pavlom VI. uskutočnilo sa v Sixtinskej kaplnke. Po liturgii slova, v ktorej sa striedali latinské spevy a čítanie s arménskymi, prehovoril Vasken I. „Prichádzame k vám“, povedal okrem iného, Sv. Otce a milovaný brat v Kristu, aby sme priniesli úctyplný pozdrav našej cirkvi a celého nášho arménskeho národa a našej diaspory vašej veľkej a svätej cirkvi a vašej osobe, plnej milosti.“ Arménsky predstaviteľ potom označil za prvoradé úlohy, ktoré načim uskutočniť v dnešnom ľudstve: zjednotenie cirkví a upevnenie pokoja vo svete.

11. mája sa stretol Vasken I. s Pavlom VI. v pápežskej knižnici. Pri rozlúčke okrem iného povedal: „Odchádzame od vás posilnení na duchu. Sme vám za to všetko povďační, Svätosť. Začíname písať novú stranu arménskej cirkvi. Dal by Boh, aby sme my i naši nástupcovia mohli z vnuknutia Ducha sv. napísať na túto čistú stranu svedectvo našej lásky, nášho bratstva a našich činov, zasvätených Kristovi.“

G. K.

Metropolita Nikodym o ekumenizme

„Na ekumenizmus je treba dívať sa v prvom rade ako na neobyčajne vážne a silné duchovné hnutie súčasných kresťanov, ktoré predpokladá a vyžaduje pravdivé primknutie sa ku Kristu. Tu je problém vernosti Slovu Božiemu a jeho láske, jeho dedičstvu, ktoré nám zanechal. To dokazuje, že ekumenizmus je vec vážna, ale tiež vec zložitá a chŕlostivá; zvlášť preto, že kresťanská láska môže byť zachránená iba v jednote Cirkvi, ako to kedysi vyjadril sv. Augustín.

Na ekumenizmus sa treba dívať ako na upevnenie a nie ako na povrchnú a bezstarostnú ľahostajnosť k požiadavkám Kristovej pravdy. Ekumenizmus predpokladá postupné zbližovanie oddelených bratov s väčšou úctou a s väčším porozumením tým skutočne kresťanských cenností, ktoré oni vlastnia. Ekumenizmus má nutne podporovať prianie radšej uznať to, čo dobrého a užitočného nám môžu dať naši bratia. Avšak takáto snaha nemá vychádzať na účet celistvosti pravoslávnej viery a našej cirkevnej disciplíny. Pravoslávni teológovia majú brániť vzniku povrchných snáh napodobňovať to, čo majú druhí, dokonca i keď sú to možno pekné a dôstojné veci.

Pre úspech ekumenizmu je treba zdokonaľovať dogmatické a historické poznatky, študovať psychologické faktory života kresťanov vo svete všeobecného i náboženského pluralizmu. Ale nadovšetko je treba pamätať, že neexistuje pravý a skutočný ekumenizmus bez duchovnej a mravnej obnovy a snahy o vnútornú dokonalosť.“

(Žurnál moskovskej patriarchii č. 12/1968, str. 68 — pr. J. G.)

KARD. WILLEBRANDS, ktorý zastupoval Sv. Otca Pavla VI. na pohrebe patriarchu Moskvy a celej Rusi Alexija, za svojho pobytu v ZSSR slúžil sv. službu v moskovskom katolíckom kostole sv. Ľudovíta a navštívil aj leningradského metropolitu Nikodýma.

PATRIARCHA ATHENAGORAS vydal pri príležitosti pravoslávnych veľkonočných sviatkov posolstvo k všetkým kresťanom, v ktorom zdôraznil, že celý svet potrebuje Paschu, t. j. prechod otroctva k slobode, od sebazničenia k spáse, od vojny k mieru, od rozdelenia k jednote, od pozemských starostí k pravej radosťi Kristovej.

PANORTODOXNÝ KONCIL všetkých pravoslávnych cirkví sa bude konať v rokoch 1972—73 v Alexandrii.

2. ČASŤ EKUMENICKEHO KALENDÁRA, ktorú schválil Sv. Otec Pavol VI., uverejnil v polovici mája kard. Willebrands.

Tohto roku 3. júna uplynulo 7 rokov od smrti „najväčšieho brata všetkých ľudí“ pápeža Jána XXIII. Nad jeho smrťou žiaľil celý mierumilovný svet. Naša oficiálna tlač z týchto dní v obsiahlej správe o pápežovej smrti a pohrebe vtedy medzi inými napísala: „Tiež posledné slová pápeža, prednesené podľa svedectva pápežovho spovedníka tesne pred smrťou patrili ľudstvu „Bojím sa,“ povedal Ján XXIII., „aby ľudstvo nebolo znovu vtiahnuté do novej svetovej vojny.“ (Rudé právo, č. 153, 1963). Toto vážne a vždy živé posolstvo veľkého pápeža lásky a pokoja si musíme všetci privlastniť a jeho odkazu zostať verní.

Osobnosť Jána XXIII. je nám blízkou nielen požehnaným pontifikátom, ktorý otvoril okná ekumenizmu, ale i jeho dlhoročným pôsobením v oblastiach našej spirituality a liturgie. Navštívil aj našu vlasť. Vianň uplynulo 40 rokov od jeho návštevy u nás. Vtedy prišiel k nám ako apoštolský vizitátor a tit. arcibiskup z Bulharska na oslavy tisícročia mučeníckej smrti sv. Václava. Zúčastnil sa na našej liturgii v Starej Boleslavi a jeho účasť okrem zachovaných snímkov potvrdzuje vlastnoručný podpis v pamätnej knihe staroboleslavskej kolegiálnej kapituly zo dňa 15. augusta 1929. Figuruje tam na čestnom mieste medzi podpismi ostatných významných cirkevných hodnostárov latinského i východného obradu. Nie je nezaujímavé pripomenúť, že medzi nimi sa nachádza aj podpis vtedajšieho pražského gr.-kat. farára, nášho Vladyku Vasiľa.

Red.

NOVÝ SVÄTEC

Do galérie novodobých svätcov patrí aj novokanonizovaný Leonard Murialdo. Narodil sa v Turíne 26. X. 1828 a ako 23-ročný bol vysvätený za kňaza. Už ako mladý kňaz má hlboký zmysel pre sociálne potreby pracujúcich. Vidí ich sociálnu zaostalosť a biedu. Jeho slová: „Zasväcujem sa apoštolátu medzi robotníkmi, lebo si vážim ľudskú a nadprirodzenú dôstojnosť robotníka“ najlepšie charakterizujú celoživotný program a cieľ sv. Murialda. Zakladá robotnícke a učňovské spolky, aby sa starali o odstránenie sociálnej biedy, zaostalosti, nevzdelanosti, ale aj o duševnú spásu. Vie, že sám na svoje závery nestačí, preto zakladá reholnú kongregáciu sv. Jozefa, patróna a pomocníka robotníctva. Vo vydávaných novinách obhajuje práva a sociálne vymožnosti robotníctva. Pri svojej práci sa zoznamuje a spriatelí so sv. Don Boscom, ktorý už vtedy horlivo sa staral o opustenú mládež periférie priemyselného mesta.

Leonard Murialdo umiera v r. 1900, po mnohých rokoch plodnej a úspešnej práce. V r. 1963 ho svätá Cirkev vyhlasuje za blahoslaveného a sv. Otec Pavol VI. za svätého 3. mája t. r.

(T. F.)

Na Turičnú nedeľu, keď si Cirkev pripomína zoslanie Ducha Svätého na apoštolský, Svätý Otec sláviť svoju zlatú jubilejnú sv. omšu. Na kňaza bol síce vysvätený 29. mája, ale r. 1920, keď prijal sviatosť kňazstva, boli v ten deň práve Turíce. A preto sa rozhodol osláviť päťdesiate výročie svojej vysviacky na Svätodušnú nedeľu a chcel ju osláviť hojným rozmnožením tej milosti, ktorej sa jemu samému dostalo. Vysvätil v ten deň na kňazov stovky mladíkov z celého sveta.

PRVÉ ŽENY učiteľmi Cirkvi. 4. októbra majú byť vyhlásené za učiteľov Cirkvi sv. Terézia z Avily (1515—1582) a sv. Katarína Sienská (1347—1380). Podľa časopisu Missi 4/70 je možné, že po nich príde na rad sv. Terézia od Ježiška z Lisieux (1873—1897). Myslel na to už Pius XI. r. 1925. Tým by Pán splnil jej apoštolskú túžbu aj navonok. Napísala: „Cítim sa byť povolaná k väčším veciam: chcela by som byť kňazom, apoštolom, cirkevným učiteľom, mučenicou...“.

PÁPEŽSKÝM LEGATOM na eucharistický kongres v Brazílii menoval pápež Pavol VI. kardinála E. de Aranjó Sales, sansalvadorského arcibiskupa.

KANDIDATÚRU ARCIBISKUPA CAMARU na tohoročnú Nobelovu cenu mieru podporuje aj združenie talianskych katolíckych robotníkov, ktorého predseda označil meno Helderu Camaru za synonym obetavosti a lásky k mieru.

V RODISKU KARD. BEU v Riedbähringen zriadi múzeum tohto veľkého priekopníka ekumenizmu.

AFRICKÝ ARCIBISKUP Emanuel Milingo, metropolita Lusaky, hlavného mesta Zambie, navštívil 11. mája t. r. PLR. Je nástupcom prvého metropolitu z Lusaky Kozłowieckeho, poľského rodáka, ktorý sa dobrovoľne zriekol svojej hodnosti v prospech domorodého afrického arcipastiera.

1.03 MILIARDY KREŠTANOV je na svete podľa údajov „Servizio Italiano missionario“. To znamená, že takmer každý tretí človek na zemi je kresťanom. Z nich je 613 miliónov katolíkov, 272 mil. protestantov, 142 mil. pravoslávnych a ostatní nekatolícki kresťania.

V DACHAU, známom koncentračnom nacistickom tábore bolo 20. mája t. r. stretnutie bývalých väzňov-kňazov. Na tomto stretnutí sa zúčastnil, okrem iných, aj litoměřický biskup dr. Š. Trochta, ktorý svojho času bol tiež v Dachau väznený.

K JUBILEU SV. OTCA vydala vatikánska pošta sériu jubilejných známok, ktoré pripomínajú 50. výročie kňazskej vysviacky pápeža Pavla VI.

V KLÁSTORE U ANCONY v Taliansku umrel vo veku 88 rokov Alexander Serenelli, ktorý pred 68 rokmi zabil sv. Máriu Goretti.

ZA LIDICKÝCH MUČENÍKOV bola slúžená zádušná sv. omša v Buštěhrade 7. júna t. r. v miestnom chráme Povýšenia sv. Križa, ktorý je teraz farským chrámom aj Lidíc.

ARCIBISKUP PIGNEDOLLI, sekretár kongregácie pre misie navštívi Poľsko, Fínsko a pravdepodobne aj ZSSR.

V BUDAPEŠTI v súvislosti so svätostefanským jubileom, ktoré sa začne 20. augusta t. r., začali renováciu miestnej baziliky sv. Štefana. Vonkajšiu obnovu financuje štátna správa, vnútornú veriaci svojimi dobrovoľnými príspevkami.

ARCIBISKUP McGrath z Panamy vyhlásil, že cirkev by mala nielen často hovoriť o sociálnych zmenách, ale predovšetkým sama zmeniť sociálne štruktúry vo farnostiach a diecézach.

BIBLICKÉ ZASADNUTIE v Jeruzaleme otvoril býv. izraelský premiér Ben Gurion, zúčastnili sa ho aj kresťanskí odborníci a bolo venované osobnosti proroka Jeremiáša.

Š. ROJKOVIČ, gr.-kat. generálny vikár, kanonik a farár v Nyíregyháze, zomrel náhle 10. mája vo veku 54 rokov.

„Pokoje, znovu pokoje, v tieto dni plné smutných udalostí a ešte smutnejších predzvestí“ — povedal Svätý Otec vo svojom prívete vo sviatok Nanebevstúpenia Pána. — „Pokoje nech je metou našich myšlienok. Pokoje na svete, pokoje medzi národmi, pokoje medzi občanmi a napokon — pokoje v duši!“

ŠUMIAC — 10. mája t. r. navštívil túto rázovitú horehronskú farnosť najd. o. ordinár. Po srdečnom privítaní vstúpil v sprievode miestneho duchovného správcu, arcidekana o. Štefana Havrilla do preplneného farského chrámu Nanebevstúpenia Pána, aby tu liturgizoval sviatočnú odpustovú sv. službu za asistencie vŕd. o. P. Spišáka, o. M. Vasiľa a o. F. Paňáka. V myšlienkovu veľmi bohatej kázni povzbudil šumiackych veriacich k ďalšiemu uvedomenému náboženskému životu, k obetavej práci na slávu Božiu, a k blahu všetkých našich blížnych. Naša snímka zachycuje radostné uvítanie najd. o. ordinára Jána Hirku pred šumiackym farským chrámom.

LITOMERICE — 12. mája t. r. úspešne absolvoval záverečné štátne skúšky na CMB fakulte a dosiahol akademickú hodnosť Licenciatu theologie riaditeľ kancelárie Ordinariátu o. ThLic. Ján Seman. K úspechu úprimne blahoželáme.

BELŽA — Sviatok Nanebevstúpenia Pána, ktorému je zasvätený farský chrám v Belži, oslávili belžianski veriaci v nedeľu, 10. mája t. r. slávnostnou liturgiou, ktorú slúžil o. Štefan Simko z Kráľoviec. Pred sv. službou kázal redaktor Slova dr. E. Korba.

KLOKOČOV — 3. mája na prvú odpustovú slávnosť klokočovskej Bohorodičky zavítal do tejto starobylej pútnickej farnosti náš najd. ordinár o. Ján Hirka, ktorý kázal a liturgizoval za asistencie riaditeľa o. ThLic. J. Semana, okresného dekana o. J. Knežu a o. G. Németha, správcu fary z Trhovišťa.

INÁCOVCE — 20. mája tu za hojnej účasti duchovných i veriacich pochovali pani M. Knežovú, šľachetnú matku michalovského okr. dekana. Rozlúčkovú kázeň povedal o. M. Májovský a sv. zádušnú službu Božiu odslúžil za asistencie prítomných oltárnych spolubratov o. M. Čintala.

KOŠICE — Pri pravidelnej večernej sv. omši dňa 6. mája t. r. vo farskom kostole u Kráľovnej Pokoja, pri ktorej spolupracovali aj naši vŕd. o. dr. Š. Ujhelyi a o. B. Demko, kázal dr. E. Korba dobre nacvičenými cirkevno-slovanskými liturgickými vložkami účinkoval náš chrámový zbor pod vedením p. M. Kicu.

— Na sklonku mesiaca mája oslávil svoje 60. narodeniny vedúci košickej predajne Spolku sv. Vojtecha, p. Vojtech Dašek. Pri tejto príležitosti dňa 26. mája vzácného jubilanta a priaznivca našej tlače pozdravili v Košiciach riaditeľ SSV velprepošť K. Štefko spolu s ref. SSV pre našu tlač, dr. E. Korbom.

— Dňa 24. mája v košickom farskom chráme prežívali sme radostné chvíle: slávnosť prvoprijímajúcich, ktorí pod vedením svojich starostlivých duchovných otcov okr. dekana V. Skorodenského a miestneho farára B. Demka pristúpili prvý raz k sv. spovedi a prijali najsv. Eucharistiu.

KRÁĽOVCE — Na sviatok Zoslania Ducha Svätého, kedy je v Kráľovciach chrámová slávnosť, sv. službu Božiu liturgizoval košický okr. dekan, o. V. Skorodenský a kázal o. J. Soľár, správca r.-kat. fary z Brestova.

TREBIŠOV — Hoci počasie v predposlednú májovú nežišlo, slávnosť prvoprijímajúcich sa pekne vydarila. Do vyzdobeného chrámu prvoprijímajúcich uviedol duchovný správca farnosti o. Juraj Kocák. Počas sv. liturgie odznali aj prosby za sv. Otca, pri príležitosti 50. výročia jeho kňazskej vysviacky.

Dňa 30. mája t. r. oslávil v tichu a skromnosti svoju požeňnanú osemdesiatku najd. o. biskup dr. Róbert Pobožný, predseda zboru kat. ordinárov SSR a apošt. administrátor rožňavský. V mene gr.-kat. duchovenstva a veriacich najd. otca biskupa v deň jeho narodenia pozdravili aj zástupcovia nášho biskupstva na čele s najd. ordinárom o. J. Hirkom.

V TOMTO ROKU SPOMINAME:

65 rokov od narodenia vŕd. o. V. G. Tresu (29. jan.), Jozefa Želinského (27. júla), Mikuláša Csudákyho (30. aug.), O. P. Zatkoviča (20. sept.), dr. Mik. Rusnáka (18. okt.), Mikuláša Magyara (10. dec.) a Borisa Turkiniaka (24. dec.).

60 rokov od narodenia vŕd. o. Vincenta Lucu (27. jan.), Mikuláša Kerešťa (24. mája), V. L. Labaniča (15. sept.), Mikuláša Molčányiho (4. okt.), Andreja Zimu (12. dec.), Michala Szerdyho (14. dec.), Vojtecha Duditsa (27. dec.).

55 rokov od narodenia vŕd. Jána Tkáča (19. jan.), Mikuláša Vladimíra (21. marca), Pavla Tirpáka (15. apr.), Mikuláša Barnu (17. apr.), Gabriela Kopčayho (2. júna), Štefana Simku (16. júla), Gabriela Stavrovského (20. júla).

50 rokov od narodenia vŕd. o. Jána Zubera (14. jan.), Alexandra Schudicha (16. mája), Aurela Mihaliča (6. aug.), Vojtecha Hulvu (18. okt.) a Imricha Vasilčáka (20. nov.).

NOVOSAD — Patróna svojho chrámu, sv. Juraja, novosadskí oslávili v najbližšiu nedeľu po jeho sviatku, 28. apríla, účasťou na slávnostnej službe Božej, ktorú liturgizoval o. E. Juhász, a pri ktorej slovo Božie kázal trebišovský okr. dekan, o. Imrich Vasilčák. Odpustovej sv. liturgie a slávnosti sa zúčastnili okrem okr. dekana a obetavého miestneho duchovného správcu, o. Ondreja Berča aj mnohí kňazi z blízkeho okolia. Naša snímka je záberom zo záverečného ďakovného rozlúčenia.

PREŠOV — 15. mája t. r. bol na miestnom cintoríne pochovaný p. Ľudovít Wintner, riaditeľ školy na odpočinku. Zomrel po vyše päťročnom ťažkom, ale trpezlivo znášanom telesnom utrpení. Zosnulý bol zaniatým priekopníkom cyrilometodejskej myšlienky, oddaným priateľom mnohých našich duchovných a vzácne osobné vzťahy ho viazali aj k zosnulému Vladykovi Pavlovi. Smútiacej rodine osobne vyslovil úprimnú sústrasť aj najd. o. ordinár J. Hirka.

MICHALOVCE — Po bohatom a duchovne úspešnom priebehu významných cirkevných sviatkov (Pascha, Nanebevstúpenie, Zoslanie sv. Ducha, a mariánskych májových pobožností), ktoré veľmi citeľne prispeli k duchovnej obnove michalovských farníkov, uskutočnia michalovskí gr.-kat. veriaci pod vedením svojho neúnavného duchovného správcu, arcidekana o. J. Kričku aj obnovu svojho božieho domu, jeho premaľbou. Maliarske práce zverili akad. maliarovi M. Rogovskému. Okrem toho plánujú uskutočnenie naliehavých opráv na chrámových vežiach a farskej budove.

KRÁSNY BROD — Krásnobrodskí veriaci z vlastnej iniciatívy a pod vedením svojho duch. správcu o. Ed. Gerberyho dokončili generálnu opravu a znovuvymaľovanie svojho farského chrámu, ktorý im prišiel na poslednú májovú nedeľu posvätiť najd. ordinár o. Ján Hirka.

Listujeme v katechizme:

S nebeským otcom sa treba rozprávať:

Malý chlapec Samuel raz tvrdo zaspal. Odrazu počuje, ako niekto volá: „Samuel, Samuel!“. Chlapec zdvihne hlavu, ale nevie, kto ho volá. Potom znova zaspí. A tri razy znova a znovu počuje: „Samuel, Samuel!“. Bol to Pán Boh, ktorý sa chcel s malým Samuelom rozprávať. Samuel ochotne počúval a rozprával. A Pán Boh sa chce rozprávať s každým. Aj s tebou. Akéže by to bolo dieťa, keby sa nechcelo rozprávať so svojim Otcom?

S NEBESKÝM OTCOM SA ROZPRÁVAME, KEĎ SA MODLÍME.

O čom sa máme s nebeským Otcom rozprávať?

O mnohom. Napríklad: Nebeský Otče, ďakujem Ti za Tvoje dobrodenia! Chválim Ťa! Nebeský Otče, ochraňuj ma, pomáhaj mi! Nebeský Otče uzdrav ma! Ochraňuj mi otca, matku, svätú Cirkev, moju vlasť.

No najkrajšiu modlitbu naučil nás sám Boží Syn. Iste ju poznáš. Už dávno Ťa ju naučila matka a otec. Modlíme sa ju tiež vždy v kostole pri svätej Liturgii – svätej omši – Službe Božej: OTČE NÁŠ!...

Ani jeden deň bez modlitby!

(Podľa Katechizmu pre začiatovníkov, SSV – Drim)

**„Na veľkých hodinách Času je jediné slovo Teraz.
Po ulici Potom dôjdeme k domu Nikdy!“**

Cervantes

V škole svätosti

Mnohí ľudia majú pomýlený názor o svätosti. Myslia si, že opravdiví kresťania musia byť vážni, ba až smutní, že sa nemôžu tešiť zo života. Tento názor je úplne pomýlený a zlý duch ho využíva, aby odstránil mnohé duše od opravdivého kresťanského života.

Boli to práve svätí, ktorí zažili na zemi najviac radosti. Ba oni aj v utrpení si zachovali dokonalý vnútorný pokoj a ich tvár neraz i v tých najťažších chvíľach sa vedela usmievať. Len si spomeňte na sv. Františka Assiského, Xaverského a Salezského. Spomeňte si na sv. Filipa Neri, sv. Terezku Ježiškovu. O Don Boskovi ani nehovorím. Ten často opakoval svojim zverencom: Služte Pánovi vo veselosti. Program jeho žiakov? Veselosť, práca, zbožnosť.

Veselosť u Don Boska bola radosť Božích detí, radosť z Božieho priateľstva, z milosti Božej. Bola to účasť na nevinnnej bezstarostnej zábave. Bola to radosť dobrého priateľa, keď mohol prispieť k šťastiu druhých. Bol to pocit radosti nad dobre vykonanou povinnosťou. Bolo to radostné prijímanie i denných nepríjemností života, lebo za nimi videli milujúcu ruku nebeského Otca.

Práca bola u Don Boskových chlapcov nielen prípravou na život, nielen prostriedkom pre zaobstaranie vecí potrebných pre život. Ona bola aj neobyčajne účinným prostriedkom proti pokušeniu a proti hriechu. Konaná v milosti Božej a posvätená dobrým úmyslom bola hodnotou, ktorou mladíci denné oslavovali Boha a vykupovali si väčší stupeň slávy v nebi.

Zbožnosť bola hybnou silou všetkej ich činnosti. Prvý pozdrav dňa a prvé chvíle patrili Bohu. Bol predsa ich Otec. K nemu išli hneď ráno do kaplnky „na rozhovor“, aby mu vyrozprávali všetko, čo im ležalo na srdci. Modlitba a svätosti boli pramene nadprirodzenej sily. S touto potom šli do dennej práce, lebo to chcel On – Otec a vykonávali ju preň pod jeho otcovským poľahdom.

Veselosť, práca a zbožnosť, to bol program, ktorý Don Bosko predkladal všetkým svojim mladým kresťanom. Na niektorých obetavých a veľkodušných chlapcov, ktorých srdce horelo neobyčajnou láskou k Bohu, Don Bosko viedol ešte vyššie: Nie iba sa spasíť, ale spasíť sa prácou na spásu svojich bratov. Prísť do neba, to hej, ale v kruhu duší, ktoré sa im podarí zachrániť. Lebo kto naozaj miluje Boha, urobí všetko možné, aby ho aj iní milovali.

A medzi týchto veľkodušných a obetavých mladíkov patrili aj náš Dominik. Aj on chcel prísť do neba v kruhu duší, ktoré sa mu podarilo zachrániť.

Jeden z najkrajších obrazov zo života nášho Spasiteľa je, keď k sebe vinie dieťky, požehnáva ich a hovorí: „Nechajte maľučkých ku mne prísť, lebo ich je kráľovstvo nebeské.“ Dieťa je poklad rodiny. Rodičia, čo majú na rukách svoje dieťky, držia na svojich ramenách budúcnosť sveta. Žijeme síce v prítomnosti, ale celou svojou námahou pripravujeme budúcnosť. A pre koho? Obrovské stavby, netušené vynálezy ani si prestaviť nemožno bez našich malých, ktorí sa budú tešiť ovociu našej práce a pokračovať v nej. A tento poklad prinášajú rodičia nášmu Spasiteľovi v sviatosti Oltárnej, aby vstúpil do ich nevinných srdiec a prebýval v nich.

Veľa je krásy v prírode i v našich chrámoch. Ale najmilšie jeho sídlo je čistá detská duša. Čisté svedomie je klenot v očiach Božích i ľudských. Šíri okolo seba radosť, bezpečnosť a hlbokú dôveru.

Dobrá je atómová a vodíková energia, i nespočetné objavy, ktoré takmer denne udivujú svet, otvárajú nám možnosti, aké minulosť kládla do ríše snov. Lenže či ich využijeme k blahobytu alebo ku svojej záhube, závisí práve od toho, či ľudia, ktorí ich ovládajú, dokážu ich nielen zdokonaľovať, ale aj použiť k upevneniu šťastia, blaha a pokoja pre všetkých.

Bolo to pred rokmi. Dieťky išli na prvú sv. spoveď. Odprosili rodičov a už sa ponáhľali do kostola. Ale keď sa malý Lacko vrátil zo školy, mamičky alebo doma. Bežal na pole so slzami v očiach. Keď ho mamička zazrela, celá nalakaná sa ho opýtala, čo sa stalo?

„Idem na sv. spoveď a ešte som Vás neodprosil,“ znela odpoveď a keď ju odprosival, rozplakal nielen všetky ženy, ale i všetkých chlapcov, čo tam pracovali.

Také úprimné svedomie pestujeme v našich deťoch! Je to naša veľká povinnosť, buďme jej verní!

Dr. J. BUBÁN

KNIHY

POSELSTVÍ JEŽIŠOVO — Je to kniha, ktorá chce uľahčiť čitateľom prístup k jadrú Nového zákona. Zostavil ju J. Sokol a ilustráciami doplnil V. Sokol. Vydala Charita v Prahe. Cena 12 Kčs.

SEŠLI SVĚTLO SVÉ — Vydalo pražské evanjelické nakladateľstvo Kalich. Modlitebná a rozjímачná kniha obsahom aj vonkajšou úpravou (vreckový formát s pevnou väzbou) veľmi pozoruhodná a cenná. Sú v nej zastúpení nielen protestantskí autori, ale aj katolícki a pravoslávni. Kniha má 315 strán. Cena 16 Kčs.

HADRÁŘI Z EMAUZ — Román francúzskeho spisovateľa Borisa Simona je pohľadom na prostredie parížskej periferie a sociálne-charitatívnu činnosť známeho francúzskeho poslanca abbé Pierra. Základnou myšlienkou diela je pomoc trpiacim a útok na svedomie tých, ktorí žijú v nadbytku. Vydal Vyšehrad. Preložil J. Beran. Cena 20 Kčs.

CHALOUPKA STRÝČKA TOMA — Od H. E. Becher-Stoweovej je putavým čítaním o osudoch čiernych otrokov a ich zápasoch za slobodu. Vyniká šľachetnými myšlienkami a je určená predovšetkým mládeži. Vychádza v 3. vydání a vo dvoch zväzkoch vo vydavateľstve Albatros. Cena 49 Kčs.

MAGDEBURSKÁ SVATBA — Historický román známej nemeckej autorky, čestnej doktorky teológie Gertrudy von Le Fort. Čerπά z obdobia tridsaťročnej vojny. Vydalo v preklade J. Fučíkovej nakl. Vyšehrad. Cena 16 Kčs.

OBRAZOVÁ PUBLIKÁCIA o Tmave, metropole západného Slovenska, ktorá je sídlom apoštolskej administratúry a Spolku sv. Vojtecha, vydalo nakl. Osveta a jej autorom je A. Štubňa.

Odkazy redakcie

L. H. — Vaše upozornenie na chyby v dvojčísle 7–8 Slova sme zaregistrovali hneď po vydaní čísla. Tlačiarenský škriatok zapracoval už v hlavíčke, kde má byť dátum 30. apríla, čo je nakoniec iste logické pre každého. U životopisných údajov sv. Atanáza rok narodenia sa udáva cca 300. V r. 238 stal sa biskupom. Aj v článku o Michalovciach začiatok stavby chrámu je rok 1720.

Prosíme ct. čitateľov, aby v tom zmysle chyby pochopili o opravili. Podobne došlo v poslednom čísle na str. 4. k nesprávnemu uvedeniu krstného mena riaditeľa SSV osvp. veľprepošta Kolomana Štefku, ktorému sa týmto úprimne ospravedlňujeme.

M. J. — Váš inzerát o knihách, ktoré by ste chceli získať, doporučujeme uverejniť v Katolíckych novinách.

J. S. — Vašu urgenciu 6. čísla Slova sme vybavili zaslaním tohto čísla na Vašu adresu. Má Vám ho však zabezpečiť Vaša Poštová novinová služba.

P. K. — Pýtate sa nás, či aj v Anglicku sú gréckokatolíci. Áno. Je ich tam vyše 20 tisíc a o ich duchovne pastordlné potreby sa stará 13 kňazov v čele s biskupom o. Horňákom, ktorý sídli v Londýne.

L. K. — Správu sme prijali. Ďakujeme. Nemôžeme sa zdržať poznámky, ktorú adresujeme aj ostatným: správy posielajte včas, nie s polmesačným oneskorením.

M. A. — Vaše pripomienky sú veľmi vhodné a rubrikou Liturgický život aspoň čiastočne uskutočňujeme Váš návrh.

Anonym — ktorý sa podpísal ako „16-ročné dievčaťko“. Úprimné myšlienky a prejavy čistej lásky k Bohorodičke, ale na uverejnenie ešte nezrelé. Pokračujte v službom úsilí a nehanbite sa podpísať plným menom.

Dr. S. — Za upozornenie na nepresnosť článku: Vďačnosť voči Bohu — ďakujeme. Autorom citovaného diela je F. M. Dostojevskij a nie L. N. Tolstoj.

Toto číslo bolo odovzdané do tlače dňa 1. júna 1970.

„Radostné národné nadšenie pri miléniu príchodu našich sv. vierozvestov Cyrila a Metoda zachvátilo r. 1863 i východné Slovensko v oblasti košickej diecézy, kde žili a pracovali národné prebudení vlastenci, ako J. Švec, farár v Košovciach, ev. farár Škultéty v Košiciach, B. Novák v Sabinove, Št. Žembery, farár v Križovanoch, všetci to členovia Matice slovenskej. Ba národné hnutie vtedy podporovali aj J. Hlaváček, správca župy v Prešove i podžupan Moravčík; spolupracovali s predstaviteľmi gr.-kat. cirkvi, s biskupom Gaganom, ktorý dostal diplom čestného člena Matice slovenskej a ktorý r. 1862 založil spolok sv. Jána Krstiteľa s Adolфом Dobrianskym, rodákom z Rudlova, neskôr poslancom, s Duchnovičom, Pavlovičom a inými.“

(M. Kľučar v KN č. 20/1970, str. 5.)

KULTÚRNE ROZHĽADY

PREJAVY PREZIDENTA REPUBLIKY arm. gen. L. Svobodu vyšli v týchto dňoch v pražskom nakladateľstve Svoboda pod názvom Výbor z prejavů a článků. Je to prvý diel základných článkov, prejavov, rozkazov, listov a telegramov, ktoré predniesol alebo napísal náš pán prezident ako veliteľ prvej bojovej jednotky v ZSSR a minister národnej obrany košickej vlády.

PRÁŽSKÁ SCÉNA POÉZIE VIOLA uviedla premiéru scénickej suity o lidickej tragédii podľa románu Fr. Křelínu. Ústrednou postavou tohto diela je aj lidický farár-mučeník J. Štemberka.

PETÓFIHO ROZHĽAS v Budapešti vysiela 10. mája t. r. o 7. hod. polhodinovú reláciu pre gréckokatolíkov v MLR.

O. MAXIMILIANA HELLA oslávili v jeho rodisku Banskej Stiavnici cyklom prednášok o jeho živote a diele, výstavou v Banskom múzeu, premenovaním Piargskej cesty na Hellovu ulicu a odhalením pamätnej tabule. O. M. Hell zo Spoločnosti Ježišovej bol významným vedcom, pedagógom, astronómom a matematikom v XVIII. stor. a tohto roku (15. mája) uplynulo 250 rokov od jeho narodenia.

MOSKOVSKI RESTAURATORI začali s reštauračnými prácami nad starobylými ruskými ikonami zo Zagorska, Kazane a iných náboženských stredísk Sovietskeho zväzu.

DELEGÁCIA Macedonskej socialistickej republiky z Juhoslávie, v ktorej boli zástupcovia rozličných kultúrnych a spoločenských organizácií, navštívila Rím, aby si uctila pamiatku sv. Cyrila.

SLOVO — časopis gréckokatolíkov. Vychádza raz mesačne. Redakcia a administrácia Košice, Moysesova 50. Vydáva Spolok sv. Vojtecha v Tmave v CN. Rediguje dr. Emil Korba. Uzavierka čísla je 25. v mesiaci pre nasledujúce číslo. Neobjednané rukopisy nevraciam. Tlačia Dukelské tlačiarne, n. p., Prešov. Pov. SÚTI č. 245/69-sekr. z 20. VI. 1969. Rozširuje Poštová novinová služba. Objednávky do zahraničia prijíma Ústredná expédícia tlače, Bratislava, Gottwaldovo nám. 48. Cena jedného výtlačku 2 Kčs.